

Teismo praktikos rinkinys

GENERALINIO ADVOKATO
ATHANASIOS RANTOS IŠVADA,
pateikta 2022 m. gruodžio 15 d.¹

Byla C-333/21

European Superleague Company, S.L.
prieš
**Unión de Federaciones Europeas de Fútbol (UEFA),
Fédération internationale de football association (FIFA),**
dalyvaujant
**A22 Sports Management, S.L.,
Liga Nacional de Fútbol Profesional,
Real Federación Española de Fútbol**

*(Juzgado de lo Mercantil n.º 17 de Madrid (Madrid komercinių bylų teismas Nr. 17, Ispanija)
pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą)*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Konkurencija – SESV 101 ir 102 straipsniai –
Piktnaudžiavimas dominuojančia padėtimi – SESV 45, 49, 56 ir 63 straipsniai –
Europos superlyga (ESL) – Pirmosios Europos lygmens varžybos, rengiamos nedalyvaujant
UEFA – UEFA ir FIFA atsisakymas pripažinti ESL – Išankstinis leidimas trečiajam subjektui
organizuoti naujas varžybas – Sankcijų grėsmė naujose varžybose dalyvaujantiems klubams ir
žaidėjams – Išvestinės teisės, kylančios iš varžybų ir jų komercinio eksploatavimo“

I. Įvadas

1. „Šios bylos reikšmė iš karto tampa akivaizdi. Atsakymas į klausimą dėl perkėlimų sistemos ir pilietybės nuostatų suderinamumo su Bendrijos teise turės lemiamą įtaką profesionalaus futbolo ateičiai Bendrijoje“. (Neoficialus vertimas – vert. past.) Tokiais žodžiais savo preliminaris pastabas išvadoje byloje *Bosman*, sukėlusioje ažiotažą futbolo pasaulyje, pradėjo generalinis advokatas C. O. Lenz².

2. Praėjus beveik trims dešimtmečiams, šį kartą Ispanijos teismo pateiktame prašyme priimti prejudicinį sprendimą keliami klausimai dėl pačios šiuolaikinio futbolo organizacinės struktūros egzistavimo. Šią bylą išprovokavo pasiūlymas sukurti Europos superlygą (toliau – ESL) – naujas Europos futbolo varžybas, kurioms žiniasklaida skyrė didžiulį dėmesį ir kurios nusipelnė aistringų komentarų bei reakcijų tiek iš „paprastų“ sirgalių, tiek iš aukščiausių nacionalinių ir Europos

¹ Originalo kalba: prancūzų.

² C-415/93, EU:C:1995:293, 56 punktas.

politinių valdžios institucijų³. Šioje byloje Europos futbolo ateitis priklausys nuo to, kaip Teisingumo Teismas atsakys į klausimus, kurie daugiausia susiję su konkurencijos teise ir papildomai – su pagrindinėmis laisvėmis.

3. Šį prašymą pateikė *Juzgado de lo Mercantil n.º 17 de Madrid* (Madrido komercinių bylų teismas Nr. 17, Ispanija), nagrinėdamas Tarptautinės futbolo asociacijų federacijos (toliau – FIFA) ir Europos futbolo federacijų asociacijos (toliau – UEFA) ginčą su *European SuperLeague Company SL* (toliau – ESLC) – bendrove, kuri siekia organizuoti ir komerciškai eksploatuoti naujas Europos futbolo varžybas, alternatyvias arba konkuruojančias su varžybomis, kurias iki šiol rengia ir komerciškai eksploatuoja šios dvi federacijos, dėl FIFA ir UEFA viešų pareiškimų, kad jos neleis rengti šių naujų varžybų, ir perspėjimo, kad bet kuris jose dalyvaujantis žaidėjas ar klubas būtų pašalintas iš FIFA ir UEFA rengiamų varžybų.

II. Teisinis pagrindas

A. FIFA priimtos taisyklės

4. FIFA įstatų 22 straipsnyje nurodyta:

„1. Tam pačiam žemynui priklausančios asociacijos narės yra susibūrusios į šias FIFA pripažintas konfederacijas:

<...>

c) Europos futbolo federacijų asociaciją – UEFA

<...>

2. Išimties tvarka FIFA gali leisti konfederacijai priimti į savo gretas asociaciją, kuri geografiškai priklauso kitam žemynui ir nėra to žemyno konfederacijos narė. Reikalinga geografiškai susijusios konfederacijos nuomonė.

3. Kiekviena konfederacija turi šias teises ir pareigas:

- a) gerbti FIFA [į]status, taisykles ir sprendimus ir užtikrinti, kad jų būtų laikomasi;
- b) glaudžiai bendradarbiauti su FIFA visose srityse, susijusiose su 2 straipsnyje nurodyto tikslo įgyvendinimu ir tarptautinių varžybų organizavimu,
- c) organizuoti savo tarpklubines varžybas, atsižvelgiant į tarptautinių varžybų tvarkaraštį;
- d) organizuoti visas savo tarptautines varžybas pagal tarptautinių varžybų tvarkaraštį;
- e) užtikrinti, kad be jos ir FIFA sutikimo nebūtų steigiami jokia tarptautinė lyga ar panaši klubų ar lygų grupė;

³ Žr. 2021 m. lapkričio 23 d. Europos Parlamento rezoliuciją „ES sporto politikos vertinimas ir galimos ateities perspektyvos“ (2021/2058(INI)).

f) FIFA prašymu dar nepriimtoms asociacijoms suteikti laikinojo nario statusą, kad jos turėtų teisę dalyvauti varžybose ir konferencijose;

<...>

j) išimties tvarka ir gavusi FIFA sutikimą, leisti kitai konfederacijai priklausančiai asociacijai (arba tai asociacijai priklausantiems klubams) dalyvauti jos organizuojamose varžybose;

k) abipusiu susitarimu su FIFA imtis visų priemonių, būtinų futbolui plėtoti atitinkamame žemyne, pavyzdžiui, rengti plėtos programas, organizuoti kursus, konferencijas ir t. t;

<...>“

5. Šių įstatų 67 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„FIFA, jos asociacijos narės ir konfederacijos yra pirmin[ės] visų teisių, kurios gali atsirasti iš jų jurisdikcijai priskiriamų varžybų ir kitų renginių, turėtojų[os], neribojant turinio, laiko, vietos ar teisės. <...>“

6. Minėtų įstatų 68 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„Tik FIFA, jos asociacijos narės ir konfederacijos yra kompetentingos leisti transliuoti jų jurisdikcijai priklausančias varžybas ir renginius, visų pirma garso ir vaizdo priemonėmis, neribojant vietos, turinio, datos, technikos ar teisių.“

7. Tų pačių įstatų 71 straipsnyje nustatyta:

„1. Taryba yra kompetentinga priimti visas tarptautinių varžybų ir rungtynių, kuriose dalyvauja reprezentacinės komandos, lygos, klubai ir (arba) improvizuotos komandos, organizavimo taisykles. Jokios rungtynės ar varžybos negali vykti be išankstinio FIFA, konfederacijų ir (arba) atitinkamos asociacijos narės leidimo. Šią tvarką reglamentuoja Tarptautinių rungtynių reglamentas.

2. Taryba gali priimti su tokiomis rungtynėmis ir varžybomis susijusias nuostatas.

3. Taryba nustato kriterijus, pagal kuriuos leidžiama žaisti ypatingais atvejais, nenumatytais Tarptautinių rungtynių reglamente.

4. FIFA gali priimti galutinį sprendimą dėl leidimo surengti bet kokias tarptautines rungtynes ar varžybas, išskyrus leidimą įgyvendinti Tarptautinių rungtynių reglamente numatytus įgaliojimus.“

8. FIFA įstatų 72 straipsnis suformuluotas taip:

„1. Bet kuris žaidėjas ar komanda, priklausanti laikinai priimtai asociacijai ar konfederacijai narei, be FIFA sutikimo negali žaisti rungtynių ar turėti sportinio kontakto su kitu žaidėju ar komanda, nepriklausančia laikinai priimtai asociacijai ar konfederacijai narei.

2. Asociacijos narės ir jų klubai neturi teisės žaisti kitos asociacijos narės teritorijoje be jos leidimo.“ (Neoficialus vertimas.)

9. Pagal šių įstatų 73 straipsnį, išskyrus išimtines aplinkybes, asociacijoms, lygoms ar klubams, priklausantiems asociacijai narei, be aiškaus FIFA ir atitinkamos konfederacijos ar konfederacijų sutikimo draudžiama įstoti į kitą asociaciją narę arba dalyvauti varžybose tos asociacijos narės teritorijoje.

B. UEFA priimtose taisyklėse

10. Kaip ir pagal FIFA įstatus, pagal UEFA įstatų 49–51 straipsnius UEFA suteikiamas tarptautinių varžybų organizavimo Europoje monopolis ir galimybė uždrausti rengti tokias varžybas be išankstinio UEFA leidimo. Kalbant konkrečiai, šie straipsniai suformuluoti, kaip nurodyta toliau:

„49 straipsnis – Varžybos

1. UEFA vienintelė priima sprendimus dėl tarptautinių varžybų Europoje, kuriose dalyvauja jos asociacijos ir (arba) klubai, organizavimo ir atšaukimo. Ši nuostata netaikoma FIFA varžyboms.

<...>

3. Tarptautinėms rungtynėms, varžyboms ar turnyrams, kurių neorganizuoja UEFA, bet kurie žaidžiami UEFA teritorijoje, reikalingas išankstinis FIFA ir (arba) UEFA, ir (arba) atitinkamų asociacijų narių leidimas pagal FIFA tarptautinių rungtynių reglamentą ir UEFA vykdomojo komiteto priimtas papildomas įgyvendinimo nuostatas.

50 straipsnis – Varžybų reglamentas

1. Vykdomasis komitetas priima nuostatus, reglamentuojančius dalyvavimo UEFA varžybose ir jų organizavimo sąlygas. Šiose taisyklėse turi būti numatyta aiški ir skaidri visų UEFA varžybų, įskaitant finalus, pasiūlymų teikimo procedūra.

<...>

2. Asociacijos ir jų klubai registruodamiesi įsipareigoja laikytis įstatų, reglamentų ir kitų kompetentingų institucijų sprendimų.

3. Bet kuriai asociacijai ar klubui, tiesiogiai ar netiesiogiai dalyvaujančiam veikloje, kuri gali neteisėtai paveikti rungtynių rezultatus nacionaliniu ar tarptautiniu lygmeniu, gali būti nedelsiant atsisakyta leisti dalyvauti UEFA varžybose, nepažeidžiant teisės taikyti galimas drausmines priemones.

51 straipsnis – Draudžiami ryšiai

1. Be UEFA sutikimo negalima sudaryti grupių ar sąjungų tarp UEFA narių asociacijų arba tarp lygų ar klubų, tiesiogiai ar netiesiogiai priklausančių skirtingoms UEFA narių asociacijoms.

2. UEFA narės arba joms priklausančios lygos ir klubai negali žaisti ar organizuoti rungtynių už savo teritorijos ribų be asociacijos narės leidimo.“ (Neoficialus vertimas.)

III. Pagrindinė byla, prejudiciniai klausimai ir procesas Teisingumo Teisme

11. FIFA, Šveicarijos privatinės teisės subjektas, yra pasaulinė futbolo vykdomoji institucija, kurios pagrindinis tikslas – propaguoti futbolą ir organizuoti tarptautines varžybas. Ją sudaro nacionalinės asociacijos; ji taip pat pripažįsta regionines futbolo konfederacijas – įskaitant UEFA – kurios nėra FIFA narės. Profesionalūs futbolo klubai yra netiesioginiai FIFA nariai, nes jiems gali būti taikomos FIFA nustatytos drausminės priemonės. Federacijoms, konfederacijoms ir klubams privaloma laikytis FIFA priimtų taisyklių.

12. UEFA taip pat yra Šveicarijos privatinės teisės subjektas, valdantis futbolą Europos lygmeniu. Pagrindinės jos užduotys – stebėti ir kontroliuoti visų formų futbolo plėtrą Europos mastu. Nacionalinės lygos ir Europos klubai yra netiesioginiai UEFA, kuri organizuoja šių klubų ir nacionalinių komandų tarptautines varžybas, nariai.

13. Pagal savo įstatus FIFA ir UEFA turi monopolinę teisę leisti ir organizuoti tarptautines profesionalaus futbolo varžybas Europoje.

14. ESLC yra pagal Ispanijos įstatymus įsteigta bendrovė, kurios tikslas – organizuoti pirmąsias kasmetines Europos futbolo varžybas, kurios vyktų nepriklausomai nuo UEFA ir būtų vadinamos Europos superlyga (ESL). Šios bendrovės akcininkai yra prestižiniai Europos futbolo klubai. Jos verslo modelis grindžiamas „pusiau atvira“ dalyvavimo sistema, kurioje 12–15 profesionalių futbolo klubų turi nuolatinio nario statusą, o tam tikras skaičius profesionalių futbolo klubų, atrenkamų pagal tam tikrą procedūrą, turi kvalifikacinę atranką įveikusią klubų statusą.

15. Viena iš šio projekto išankstinių sąlygų – FIFA ir (arba) UEFA turi pripažinti ESL naujomis varžybomis, atitinkančiomis jų įstatus, arba teismai ir (arba) administracinės institucijos turi suteikti teisinę apsaugą, kad klubai steigėjai galėtų dalyvauti ESL ir tuo pat metu toliau dalyvauti savo nacionalinėse lygose, jų varžybose ir jų turnyruose.

16. 2021 m. sausio 21 d. paskelbus apie ESL sukūrimą, FIFA ir UEFA išplatino bendrą pareiškimą, jame atsisakė pripažinti šį naują subjektą ir įspėjo, kad bet kuris žaidėjas ar klubas, dalyvaujantis šiose naujose varžybose, bus pašalintas iš FIFA ir jos konfederacijų organizuojamų varžybų. Kitame 2021 m. balandžio 18 d. komunikate šį pareiškimą patvirtino UEFA ir kitos nacionalinės federacijos, pakartodamos, kad ESL dalyviams gali būti taikomos drausminės priemonės. Šios drausminės priemonės, be kita ko, apimtų ESL dalyvaujančių klubų ir žaidėjų pašalinimą iš tam tikrų svarbiausių Europos ir pasaulio varžybų.

17. Kai ESLC iškėlė bylą, manydama, kad FIFA ir UEFA veiksmai turėtų būti kvalifikuojami kaip „antikonkurenciniai“ ir nesuderinami su SESV 101 ir 102 straipsniais bei SESV nuostatomis dėl pagrindinių laisvių, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs *Juzgado de lo Mercantil n.º 17 de Madrid* (Madrido komercinių bylų teismas Nr. 17) 2021 m. balandžio 19 ir 20 d. priėmė sprendimus, kad jos ieškinys yra priimtinas, o vėliau be jokių rungimosi principu grindžiamų diskusijų nurodė taikyti laikinąsias apsaugos priemones. Šių priemonių esmė – užkirsti kelią bet kokiems FIFA ar UEFA veiksams, kuriais siekiama užkirsti kelią arba sutrukdyti pasirengti ESL kūrimui ir įgyvendinimui bei klubų ir žaidėjų dalyvavimui, visų pirma taikant drausmines priemones arba pašalinant iš UEFA ir FIFA organizuojamų varžybų sankcijas.

18. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, apibrėžęs ekonominę veiklą ir atitinkamas materialiąsias ir geografines rinkas, t. y. pirma, tarptautinių futbolo varžybų Europoje organizavimą ir komercinį jų eksploatavimą ir, antra, įvairių su tuo susijusių sportinių teisių

eksplotavimą, nusprendė, kad FIFA ir UEFA užima monopolinę arba bent jau dominuojančią padėtį kiekvienoje iš šių rinkų. Šiomis aplinkybėmis teismui kilo abejonių dėl tam tikrų FIFA ir UEFA įstatų nuostatų ir šių federacijų įspėjimų ar grasinimų atitikties Sąjungos teisei, kiek tai susiję, pirma, su SESV 102 straipsnyje įtvirtintu draudimu piktnaudžiauti dominuojančia padėtimi, antra, su SESV 101 straipsnyje įtvirtintu draudimu sudaryti antikonkurencinius susitarimus ir, trečia, su įvairiomis SESV garantuojamomis pagrindinėmis laisvėmis, nes jomis gali būti naudojamosi siekiant susilpninti bet kokią privačią iniciatyvą, kuri galėtų konkuruoti futbolo varžybų srityje.

19. Šiomis aplinkybėmis *Juzgado de lo Mercantil n.º 17 de Madrid* (Madrido komercinių bylų teismas Nr. 17) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

- „1. Ar SESV 102 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad juo draudžiama piktnaudžiauti dominuojančia padėtimi, kai FIFA ir UEFA įstatuose (visų pirma FIFA įstatų 22 ir 71–73 straipsniuose, UEFA įstatų 49 ir 51 straipsniuose, taip pat panašiuose asociacijų narių ir nacionalinių lygų įstatų straipsniuose) yra numatyta, kad reikalingas išankstinis šių įstaigų, turinčių išimtinę kompetenciją organizuoti ar leisti rengti tarptautines klubų varžybas Europoje, leidimas tam, kad trečioji organizacija galėtų įsteigti naujas Europos lygmens klubų varžybas, pavyzdžiui, Superlygą, ypač tuomet, kai nėra objektyviais, skaidriais ir nediskriminaciniais kriterijais pagrįstos teisės aktuose numatytos procedūros, ir atsižvelgiant į galimą FIFA ir UEFA interesų konfliktą?
2. Ar SESV 101 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad juo draudžiama FIFA ir UEFA savo įstatuose (visų pirma FIFA įstatų 22 ir 71–73 straipsniuose, UEFA įstatų 49 ir 51 straipsniuose, taip pat panašiuose asociacijų narių ir nacionalinių lygų įstatų straipsniuose) reikalauti išankstinio šių įstaigų, turinčių išimtinę kompetenciją organizuoti ar leisti rengti tarptautines klubų varžybas Europoje, leidimo tam, kad trečioji organizacija galėtų įsteigti naujas Europos lygmens klubų varžybas, pavyzdžiui, Superlygą, ypač tuomet, kai nėra objektyviais ir nediskriminaciniais kriterijais pagrįstos teisės aktuose numatytos procedūros, ir atsižvelgiant į galimą FIFA ir UEFA interesų konfliktą?
3. Ar 101 ir (arba) 102 straipsniai turi būti aiškinami kaip draudžiantys FIFA, UEFA, jų asociacijoms narėms ir (arba) nacionalinėms lygoms grasinti sankcijomis Superlygoje dalyvaujantiems klubams ir (arba) jų žaidėjams, siekiant juos atgrasyti nuo tokio dalyvavimo? Jei būtų pritaikytos sankcijos, pašalinant iš varžybų arba uždraudžiant dalyvauti nacionalinėse atrankos rungtynėse, ar tokios objektyviais, skaidriais ir nediskriminaciniais kriterijais nepagrįstos sankcijos pažeistų SESV 101 ir (arba) 102 straipsnius?
4. Ar SESV 101 ir (arba) 102 straipsniai turi būti aiškinami kaip nesuderinami su FIFA įstatų 67 ir 68 straipsniais tiek, kiek juose UEFA ir jos nacionalinės federacijos narės įvardijamos kaip „pirmin[ės] visų iš jų kompetencijai priklausančių varžybų <...> kylančių teisių turėtoj[os]“, ir taip iš dalyvaujančių klubų ir kitų alternatyvių varžybų organizatorių atimama pirminė šių teisių nuosavybė, priskiriant UEFA ir jos nacionalinėms federacijoms narėms išimtinę atsakomybę už jų pardavimą?
5. Jei FIFA ir UEFA, t. y. įstaigos, turinčios išimtinę kompetenciją organizuoti ir leisti tarptautines futbolo klubų varžybas Europoje, remdamosi minėtomis savo įstatų nuostatomis, uždraustų arba prieštarautų Superlygos plėtrai, ar SESV 101 straipsnis turėtų būti aiškinamas taip, kad tokiems konkurencijos apribojimams gali būti taikoma šioje nuostatoje numatyta

išimtis, nes iš esmės apribojama gamyba, neleidžiama rinkai pateikti alternatyvių FIFA ar UEFA siūlomų produktų ir ribojamos naujovės, užkertant kelią kitiems produktų formatams ir formoms, galimai konkurencijai rinkoje ir apribojant vartotojų pasirinkimą? Ar toks apribojimas būtų objektyviai pateisinamas, ir būtų galima teigti, kad dominuojančia padėtimi nėra piktnaudžiaujama, kaip tai suprantama pagal SESV 102 straipsnį?

6. Ar SESV 45, 49, 56 ir (arba) 63 straipsniai turi būti aiškinami taip, kad FIFA ir UEFA įstatuose (visų pirma FIFA įstatų 22 ir 71–73 straipsniuose, UEFA įstatų 49 ir 51 straipsniuose, taip pat panašiuose asociacijų narių ir nacionalinių lygų įstatų straipsniuose) įtvirtinta nuostata reiškia apribojimą, prieštaraujantį bet kuriai iš šiose nuostatose pripažintų pagrindinių laisvių apribojimui, nes joje įtvirtintas reikalavimas gauti išankstinį šių įstaigų leidimą, kad valstybės narės ūkio subjektas galėtų įsteigti naujas Europos lygmens klubų varžybas, pavyzdžiui, Superlygą?“

20. ESLC, *A22 Sports Management SL* (toliau – A22)⁴, FIFA, UEFA ir *Liga Nacional de Fútbol Profesional* (LNFP)⁵ pateikė Teisingumo Teismui rašytines pastabas kaip pagrindinės bylos šalys. Rašytines pastabas dėl visų ar dalies prejudicinių klausimų taip pat pateikė Ispanijos, Čekijos, Danijos, Airijos, Prancūzijos, Kroatijos, Italijos, Latvijos, Liuksemburgo, Vengrijos, Lenkijos, Portugalijos, Rumunijos, Slovakijos, Švedijos ir Islandijos vyriausybės bei Europos Komisija. 2022 m. liepos 11–12 d. vykusiame žodiniame bylos nagrinėjime žodinius pareiškimus pateikė ESLC, A22, FIFA, UEFA, LNFP, *Real Federación Española de Fútbol* (RFEF)⁶, Ispanijos, Čekijos, Danijos, Vokietijos, Estijos, Airijos, Graikijos, Prancūzijos, Kroatijos, Italijos, Kipro, Latvijos, Vengrijos, Maltos, Austrijos, Lenkijos, Portugalijos, Rumunijos, Slovėnijos, Švedijos ir Norvegijos vyriausybės bei Komisija.

IV. Analizė

A. Dėl prejudicinių klausimų priimtinumų

21. Pažymėtina, kad prašymo priimti prejudicinį sprendimą priimtinumą trimis aspektais ginčijo atsakovės pagrindinėje byloje, t. y. UEFA ir LNFP, taip pat, visiškai arba iš dalies, tam tikros suinteresuotosios šalys, t. y. Airijos, Prancūzijos, Vengrijos, Rumunijos ir Slovakijos vyriausybės.

22. Pirma, dėl argumento, susijusio su tariamai hipotetiniu pagrindinės bylos pobūdžiu⁷, manau, naudinga priminti, kad šis ginčas kyla iš FIFA ir UEFA viešai pareikšto prieštaravimo dėl ESLC paskelbto projekto. Aplinkybė, kad šis projektas jo paskelbimo metu buvo rengiamas ir kad vėliau jis buvo sustabdytas, nekeičia šio prieštaravimo, kuris buvo grindžiamas dalimi šių dviejų federacijų taisyklių ir kurio suderinamumu su konkurencijos taisyklėmis abejoja prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas. Be to, nėra jokių įrodymų, kad ESLC nustojo egzistuoti arba kad atsiėmė ieškinį, dėl kurio kilo ginčas pagrindinėje byloje. Todėl atrodo, kad ginčo egzistavimas ir tęstinumas išlieka, kaip ir su juo susijusių ekonominės teisės klausimų aktualumas.

⁴ A22 prisistato kaip įmonė, teikianti su tarptautinių futbolo varžybų kūrimu ir valdymu susijusias paslaugas ir norinti įeiti į šių varžybų organizavimo ir komercinio eksploatavimo rinką, susijusią su ESL kūrimu ir įgyvendinimu.

⁵ LNFP prisistato kaip pagal įstatymą pripažinta asociacija, kuriai privalo teisiškai priklausyti visi profesionalūs futbolo klubai, žaidžiantys Ispanijos nacionalinės lygos čempionato pirmajame ir antrajame divizionuose.

⁶ RFEF yra Ispanijos nacionalinė futbolo federacija.

⁷ Airijos, Prancūzijos, Vengrijos, ir Rumunijos vyriausybės nurodė, kad ginčas yra hipotetinio pobūdžio.

23. Antra, dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą turinio, kuris neatitinka su reglamentavimo ir faktinėmis aplinkybėmis susijusių reikalavimų, pagal kurias prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nagrinėja Sąjungos teisės aiškinimo klausimą⁸, nors šiame prašyme nenagrinėjami visi teisės klausimai, kylantys dėl sporto veiklos, šios veiklos reglamentavimo ir Sąjungos ekonominės teisės santykio, pažymėtina, kad nacionalinio teismo pateikti klausimai yra išdėstyti išsamiai, argumentuotai ir pateikiant tiksliai nuorodas į jo nuomone, svarbias faktines bei reguliavimo aplinkybes. Tai, kad minėtame prašyme pateikta informacija ir vertinimai, kurių tikslumas yra ginčytinas, savaime nereiškia, kad jis yra visiškai ar iš dalies nepriimtinas.

24. Trečia, galiausiai pateikiant prašymą priimti prejudicinį sprendimą buvo padaryta procedūrinių pažeidimų, visų pirma dėl to, kad procesas susijęs su apsaugos priemonėmis, ir su tuo, kad diskusijų pagal rungimosi principą nebuvo⁹. Vis dėlto tai, kad į Teisingumo Teismą kreipiamasi parengiamuoju apsaugos ar prevencinės procedūros etapu, nereiškia, kad šis prašymas yra nepriimtinas, jeigu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas paaiškino, dėl kokių priežasčių tas prašymas buvo reikalingas jo sprendimui priimti, ir nusprendamas pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą laikėsi kitų formos ir turinio reikalavimų.

B. Pirminės pastabos

25. Savo prejudiciniais klausimais prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės prašo Teisingumo Teismo priimti sprendimą dėl FIFA ir UEFA, kaip federacijų, administruojančių futbolą visais jo aspektais pasauliniu ir Europos lygmenimis, priimtų taisyklių, susijusių su futbolo varžybų organizavimu ir komerciniu eksploatavimu Europoje, suderinamumo su konkurencijos taisyklėmis ir papildomai – su Sutartimi dėl Europos Sąjungos veikimo garantuojamomis pagrindinėmis ekonominėmis laisvėmis.

26. Manau, kad prieš pradėdant nagrinėti prejudicinius klausimus būtų naudinga pakomentuoti sporto ir ES teisės santykį.

1. Dėl SESV 165 straipsnio ir „Europos sporto modelio“

27. Nors iš pradžių sportas nebuvo įtrauktas į ES steigimo sutartis, Lisabonos sutartyje įtvirtinus ypatingą sporto statusą ir įtraukus jį į SESV 165 straipsnį, ES institucijų skatinama ir remiama raida pasiekė kulminaciją.

28. SESV 165 straipsnyje buvo atkreiptas dėmesys į didelę socialinę sporto veiklos svarbą Sąjungoje¹⁰, numatant ne tik tai, kad „Sąjunga prisideda prie Europos sporto reikalų skatinimo, kartu atsižvelgdama į jo specifinį pobūdį, savanoriška veikla paremtas struktūras bei jo socialinę ir švietimo funkciją“ (1 dalis), bet ir tai, kad ES veiksmais siekiama „plėtoti europinę pakraipą sporto srityje, skatinant teisingumą bei atvirumą sporto varžybose ir už sportą atsakingų organizacijų bendradarbiavimą, taip pat saugant sportininkų <...> fizinį ir moralinį integralumą“ (2 dalis).

⁸ Prancūzijos, Vengrijos, Rumunijos ir Slovakijos vyriausybės išreiškė abejonių dėl paties prašymo priimti prejudicinį sprendimą turinio.

⁹ Slovakijos vyriausybė nusprendė, kad prašyme priimti prejudicinį sprendimą buvo padaryta tam tikrų procedūros pažeidimų.

¹⁰ Žr. 1995 m. gruodžio 15 d. Sprendimą *Bosman* (C-415/93, EU:C:1995:463, 106 punktą).

29. Be to, SESV 165 straipsnio formuluotėje apibendrintos daugelio iniciatyvų, kurių Sąjungos institucijos, siekdamos sukurti Europos sporto politiką, nuo dešimtojo dešimtmečio ėmėsi po Teisingumo Teismo priimtų sprendimų – visų pirma Sprendimo *Bosman*¹¹ – išvados. Taigi pirmieji sporto specifikos pripažinimo pagrindai buvo padėti prie Amsterdamo sutarties pridėtoje bendroje Deklaracijoje dėl sporto¹², o vėliau – Komisijos pranešime¹³, kuriame ji pripažino sporto specifiką, visų pirma konkurencijos teisės taikymo kontekste¹⁴. Remdamasi šia ataskaita, Nicoje Europos Vadovų Taryba paskelbė deklaraciją, ja žengė dar vieną žingsnį sporto srities ypatingumo specifiškumo pripažinimo link, reikalaujama, kad Bendrija, vykdydama veiklą pagal įvairias Sutarties nuostatas, „atsižvelgtų į sporto socialines, švietimo ir kultūrinės funkcijas, kad būtų išsaugotas socialinis sporto vaidmuo“¹⁵. Po šios iniciatyvos 2007 m. Komisija parengė Baltąją knygą dėl sporto¹⁶, kuri buvo paskutinis žingsnis prieš 2009 m. į Lisabonos sutartį įtraukiant SESV 165 straipsnį.

30. Šis 165 straipsnis taip pat rodo „konstitucinį“ „Europos sporto modelio“ pripažinimą, kuriam būdingi tam tikri elementai, taikomi kelioms Europos žemyno sporto šakoms, įskaitant futbolą. Šis modelis pirmiausia grindžiamas *piramidės struktūra*, kurios pagrindą sudaro mėgėjų sportas, o viršūnė – profesionalus sportas. Antra, vienas iš pagrindinių jo tikslų – skatinti atviras ir visiems prieinamas varžybas, taikant skaidrią sistemą, kurioje perkeliant į aukštesnį lygį ir iškrentant į žemesnį lygį išlaikoma konkurencinė pusiausvyra ir orientuojamasi į sportinius nuopelnus, kurie taip pat yra esminis minėto modelio elementas. Galiausiai jis grindžiamas *finansinio solidarumo sistema*, kurioje perskirstomos ir reinvestuojamos pajamos, gaunamos iš elitinių renginių ir žemesniuose sporto lygmenyse vykdomos veiklos.

31. Sporto federacijos atlieka svarbų vaidmenį „Europos sporto modelyje“, visų pirma organizaciniu požiūriu, siekdamos užtikrinti atitinkamų sporto šakų taisyklių laikymąsi ir vienodą jų taikymą. Šį vaidmenį pripažino ir Teisingumo Teismas, kuris nusprendė, kad sporto federacijos turi nustatyti sporto šakos organizavimui tinkamas taisykles ir kad tokios užduoties priskyrimas sporto federacijoms iš esmės pateisinamas tuo, kad jos turi žinių ir patirties, reikalingų tokiai užduočiai atlikti¹⁷. Istoriskai organizavimas vyko pagal „vienos vietos principą“ (vok. *Ein Platz Prinzip*), pagal kurį federacijos turi monopolinę teisę valdyti ir organizuoti sportą savo geografinėje zonoje, tačiau dabar šis modelis yra ginčijamas.

32. Taip pat reikėtų pažymėti, kad „Europos sporto modelis“ nėra statiškas. Iš tikrųjų Europos sporto struktūros ir jų valdymo būdai laikui bėgant keičiasi bei dažnai yra veikiami kitų modelių, sukurtų už Europos žemyno ribų. Todėl, atsižvelgiant į Europos sporto struktūrų įvairovę, būtų sunku išsamiai apibrėžti vieną bendrą Europos sporto organizavimo modelį. Yra ir kitų individualių ir komandinių sporto šakų valdymo modelių, kurie tam tikrais techniniais ir organizaciniais aspektais skiriasi nuo modelio, kuriuo šiuo metu grindžiamas Europos

¹¹ 1995 m. gruodžio 15 d. sprendimas (C-415/93, EU:C:1995:463).

¹² Prie 1997 m. spalio 2 d. pasirašytos Amsterdamo sutarties Baigiamojo akto pridėta Deklaracija Nr. 29 (OL C 340, 1997, p. 136).

¹³ 1999 m. gruodžio 10 d. Komisijos pranešimas Europos Vadovų Tarybai dėl egzistuojančių sporto struktūrų išsaugojimo ir visuomeninės sporto funkcijos išlaikymo Bendrijoje (Helsinkio pranešimas dėl sporto) (COM (1999) 644 galutinis).

¹⁴ Šio pranešimo 4.2.1 punkte, be kita ko, nurodyta, kad Sutarties konkurencijos taisyklių taikymas sporto sektoriui turi būti susijęs su sportu, visų pirma sportinės veiklos ir jos generuojamos ekonominės veiklos tarpusavyje priklausomybe, lygių galimybių principu ir rezultatų neapibrėžtumo principu.

¹⁵ 2000 m. gruodžio 7–9 d. Nicos Europos Vadovų Taryba, Pirmininkavimo išvadų IV priedas: Deklaracija dėl sporto specifinių savybių, į kurias reikėtų atsižvelgti įgyvendinant bendras politikos kryptis, ir jo socialinės funkcijos Europoje, 1 dalis.

¹⁶ 2007 m. liepos 11 d. Baltoji knyga dėl sporto (COM (2007) 391 final).

¹⁷ 2000 m. balandžio 11 d. Sprendimas *Deliège* (C-51/96 ir C-191/97, EU:C:2000:199, 67 ir 68 punktai).

futbolas¹⁸. Vis dėlto skirtingų sporto modelių atsiradimas Europoje negali kelti abejonių dėl SESV 165 straipsnyje minimų principų ir nulemti abipusių susitarimų, kuriais siekiama „standartizuoti“ skirtingus egzistuojančius modelius ir juo labiau panaikinti „savanoriškumu grindžiamas struktūras“.

2. Dėl „Europos sporto modelio“ ginčijimo

33. Kaip pažymėta šios išvados 30 punkte, „Europos sporto modeliui“ visų pirma būdingas varžybų atvirumas, o dalyvavimas jose grindžiamas „sportiniais nuopelnais“, nustatomais perkėlimo į aukštesnę lygą ir iškritimo į žemesnę lygą sistemoje. Tuo jis skiriasi nuo Šiaurės Amerikos modelio, kuris daugiausia grindžiamas „uždaromis“ varžybose arba lygomis, kur klubų, kurie yra franšizės bendrovės, dalyvavimas yra garantuojamas, nustatomas iš anksto ir grindžiamas mokamu dalyvio mokesčiu¹⁹. Galima pažymėti, kad būtent reaguodamas į kitus egzistuojančius modelius ES teisės aktų leidėjas nusprendė į Sutartį įtraukti sąvoką „Europos sporto modelis“, kad aiškiai atskirtų jį nuo kitų modelių ir užtikrintų jo apsaugą, priimdamas SESV 165 straipsnį.

34. Jei taip nebūtų, šio straipsnio nereikėtų. Akivaizdu, kad jis buvo įtrauktas ne tik siekiant apsaugoti mėgėjų sportą. Iš tikrųjų tam, kad bet kuris asmuo galėtų individualiai užsiimti sportu arba kurti mėgėjų sporto asociacijas, jokių institucinių garantijų, ypač SESV lygmens, nereikia. Minėtas straipsnis buvo įtrauktas būtent dėl to, kad sportas kartu yra ir sritis, kurioje vykdoma svarbi ekonominė veikla. Todėl SESV 165 straipsnio įtraukimu siekiama pabrėžti ypatingą šios ekonominės veiklos socialinį pobūdį, kuris gali pateisinti skirtingą požiūrį tam tikrais aspektais. Visų pirma reikėtų pažymėti, kad šio straipsnio formuluotėje terminai vartojami tiksliai (visų pirma „savanoriška veikla paremtos struktūros“, „socialinė funkcija“, „europinė pakraipa sporto srityje“, „teisingumas bei atvirumas sporto varžybose“, „už sportą atsakingų organizacijų bendradarbiavimas“) rodo šio modelio, kurį Sąjungos teisės aktų leidėjas nori apsaugoti, ypatingumą.

35. Žinoma, SESV 165 straipsnio negalima aiškinti atskirai, neatsižvelgiant į SESV 101 ir 102 straipsnių reikalavimus, kurie taip pat taikomi sporto srityje (ypač kai atitinkama veikla yra ekonominio pobūdžio). Tas pats pasakytina ir apie konkurencijos teisės nuostatų taikymą šioje srityje. Tačiau SESV nuostatų taikymas sporto srityje negali apsiriboti vien SESV 101 ir 102 straipsniais, nes aiškinant ir taikant minėtas konkurencijos teisės nuostatas galima remtis SESV 165 straipsniu. Taigi SESV 165 straipsnis savo srityje yra specifinė nuostata, palyginti su bendrosiomis SESV 101 ir 102 straipsnių nuostatomis, kurios taikomos bet kokiai ekonominei veiklai. Nė viena Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo nuostata nereikalauja *ab initio* išimtinio ar viršesnio taikymo kitų nuostatų atžvilgiu, nes jų santykį reglamentuoja konkretumo principas. Be to, SESV 165 straipsnis pagal savo pobūdį yra „horizontali“ nuostata, nes į ją turi būti atsižvelgiama įgyvendinant kitas Sąjungos politikos sritis. Be to, pagal SESV 7 straipsnį įvairios Sąjungos politikos kryptys turi būti įgyvendinamos nuosekliai ir atsižvelgiant į visus tikslus, kuriuos Sąjunga siekia apsaugoti.

¹⁸ Šiuo klausimu reikėtų pažymėti, kad uždaru (arba „pusiau atviru“) lygų kūrimas tam tikrose Europos sporto šakose atrodo pateisinamas tuo, kad jų populiarumas įvairiose valstybėse narėse labai skiriasi, todėl tiek sportiniu požiūriu (ypač siekiant sukurti konkurencinę pusiausvyrą tarp skirtingų klubų), tiek komerciniu požiūriu (komercinis interesas tokiose varžybose yra labiau ribotas) tinkamiausias atrodo varžybų formatas, ribojantis klubų dalyvavimą.

¹⁹ Taip yra su pagrindinių Amerikos sporto šakų nacionalinėmis lygomis: krepšinio – *National Basketball Association* (Nacionalinė krepšinio asociacija, NBA), amerikietiškojo futbolo – *National Football League* (Nacionalinė futbolo lyga, NFL), beisbolo – *Major League Baseball* (Didžioji beisbolo lyga, MLB) ir ledo ritulio – *National Hockey League* (Nacionalinė ledo ritulio lyga, NHL).

36. Šiuo klausimu noriu pažymėti, kad šios išvados 33 punkte paminėtų „alternatyvių modelių“ įtaka ir sporto ekonomikos liberalizavimas paskatino judėjimus, kuriais siekiama užginčyti kai kurių Europos sporto federacijų monopolį, ypač kai tai susiję su pelningiausių varžybų organizavimu ir komerciniu eksploatavimu. Ekonominiu požiūriu šių „separatistinių“ judėjimų, kuriuos dažnai inicijuoja šioms sporto federacijoms priklausantys klubai, pagrindinis tikslas – kuo labiau padidinti finansines pajamas, gaunamas iš šių varžybų komercinio eksploatavimo, keičiant šių varžybų, kurios iki šiol buvo globojamos šių federacijų, struktūrą ir organizacinį modelį. Kalbant apie Europos futbolą, noras sukurti uždarą (arba pusiau atvirą) lygą ar varžybas nėra naujas ir tai rodo 1990-aisiais ir 2000-aisiais nepasiteisinę bandymai sukurti UEFA varžyboms konkurencingas varžybas²⁰.

37. Teisiniu požiūriu sporto federacijų valdymo modelio ginčijimas dažnai buvo grindžiamas konkurencijos teise. Pagrindiniai klausimai, dėl kurių buvo kreiptasi į nacionalines konkurencijos institucijas, Komisiją ir nacionalinius teismus, yra dvejopas sporto federacijų, kaip reguliuotojų ir ekonominių veikėjų, vaidmuo, monopolinė tam tikrų sporto varžybų organizavimo ir prekybos susijusiomis teisėmis rinkų struktūra ir šių federacijų atsisakymas leisti organizuoti nepriklausomas varžybas, taigi, ir leisti naujiems konkurentams patekti į atitinkamas rinkas.

38. Būtent remdamasi šiuo požiūriu šioje byloje ESLC, ginčydama UEFA ir FIFA futbolo varžybų organizavimo ir komercinio eksploatavimo modelį, pirmiausia rėmėsi konkurencijos teise.

3. Dėl atsižvelgimo į sporto specifiką ir „Europos sporto modelių“ konkurencijos analizės kontekste

39. Iš ilgalaikės ir nuoseklos Teisingumo Teismo jurisprudencijos matyti, kad sportas, nepaisant to, kad buvo pabrėžtas jo specifiškumas, patenka į Sąjungos teisės, ypač Sutarties nuostatų, susijusių su Sąjungos ekonomine teise, taikymo sritį, nes yra ekonominė veikla²¹.

40. Visų pirma, kalbant apie ES konkurencijos teisę, sporto federacijų priimtų taisyklių ir jų elgesio rinkoje suderinamumas negali būti vertinamas abstrakčiai, neatsižvelgiant į visus teisinio ir faktinio konteksto, į kurį jos yra įtrauktos, elementus.

41. Iš tikrųjų sporto veikla savo ypatumais skiriasi nuo kitų ekonomikos sektorių. Sportui būdinga didelė tarpusavio priklausomybė, nes klubai priklauso vienas nuo kito, kad galėtų organizuoti sporto varžybas ir jų metu tobulėti. Vadinasi, būtina tam tikra lygybė ir tam tikra konkurencinė pusiausvyra – savybės, kuriomis sportas skirtųsi nuo kitų sektorių, kuriuose ekonominės veiklos vykdytojų tarpusavio konkurencija galiausiai lemia neefektyvių įmonių pašalinimą iš rinkos.

42. Taigi, nors sporto ypatumais negalima remtis siekiant išbraukti sporto veiklą iš ES ir SESV taikymo srities, SESV 165 straipsnyje pateiktos nuorodos į sporto ypatumus ir socialinę bei auklėjamąją funkciją gali būti svarbios, visų pirma analizuojant galimą objektyvų konkurencijos ar pagrindinių laisvių apribojimų sporto srityje pagrindimą²².

²⁰ Žr., pavyzdžiui, projektus *Media Partners* ir *Golden League*.

²¹ Žr., be kita ko, 1974 m. gruodžio 12 d. Sprendimą *Walrave ir Koch* (36/74, EU:C:1974:140, 8 punktas) ir 2013 m. balandžio 25 d. Sprendimą *Asociația Accept* (C 81/12, EU:C:2013:275, 45 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

²² Šiuo klausimu pagal analogiją žr. 2010 m. kovo 16 d. Sprendimą *Olympique Lyonnais* (C-325/08, EU:C:2010:143, 40 punktas).

4. Dėl pareigų, nustatytų sporto federacijai, turinčiai įgaliojimus suteikti leidimus ir užkirsti kelią interesų konfliktams

43. Atsižvelgiant į sporto federacijoms tradiciškai priskiriamą vaidmenį, joms gresia interesų konflikto pavojus, kylantis dėl to, kad, pirma, jos turi reguliavimo įgaliojimus ir, antra, lygiagrečiai vykdo ekonominę veiklą.

44. Pirmajame ir antrajame prejudiciniuose klausimuose aiškiai nurodoma galimo interesų konflikto problema: jis gali kilti dėl to, kad UEFA ir FIFA ekonominę veiklą, kurią sudaro varžybų organizavimas ir komercinis eksploatavimas, derina su reglamentavimo įgaliojimais. Todėl prieš pradėdant analizuoti ginčijamas nuostatas SESV 101 ir 102 straipsnių kontekste, būtina šiek tiek tiksliau paaiškinti tokių sporto federacijų, kaip UEFA ir FIFA, pareigas, susijusias su jų įgaliojimų įgyvendinimu, ir priemones, kurių turi būti imamasi siekiant užkirsti kelią interesų konfliktams.

45. Šiuo atžvilgiu Teisingumo Teismas dviejuose sprendimuose, kurių vienas susijęs su sporto šakos reguliavimu, o kitas – su laisvosios profesijos reguliavimu, padėjo pagrindus analizės sistemai, „skirtai“ klausimui dėl reguliavimo įgaliojimų ir ekonominės veiklos derinimo po vienu stogu nagrinėti.

46. Kalbant konkrečiau, pirma, byloje *MOTOE*²³ Teisingumo Teismas nusprendė, kad, jei teisės aktais juridiniam asmeniui, kuris pats organizuoja varžybas ir jas komerciškai eksploatuoja, suteikiami įgaliojimai paskirti asmenis, kuriems leidžiama rengti tokias lenktynes, ir nustatyti sąlygas, kuriomis galima jas rengti, šiam subjektui suteikiamas akivaizdus pranašumas prieš jo konkurentus. Taigi tokią teisę turinti įmonė gali trukdyti kitiems ūkio subjektams patekti į atitinkamą rinką. Todėl šios reguliavimo funkcijos vykdymui turėtų būti taikomi apribojimai, įpareigojimai ar kontrolė, kad atitinkamas juridinis asmuo neiškraipytų konkurencijos, teikdamas pirmenybę konkursams, kuriuos jis pats organizuoja arba prisideda prie jų organizavimo. Tačiau ši jurisprudencija pagal analogiją buvo taikoma kitame Teisingumo Teismo sprendime, priimtame byloje dėl SESV 101 straipsnio aiškinimo, susijusio su taisyklėmis, priimtomis vienos įmonių asociacijos, kuri buvo ir ekonominės veiklos vykdytoja, ir atitinkamos rinkos, t. y. buhalterijų privalomojo mokymo rinkos, reguliuotoja²⁴.

47. Šioje byloje neginčijama, kad UEFA atlieka dvejopą funkciją: pirma, reguliavimo funkciją, nes priima su profesionaliu futbolu susijusias taisykles, ir, antra, ekonominę funkciją, nes organizuoja sporto varžybas. Kadangi ji taip pat įgaliota leisti rengti trečiųjų šalių organizuojamus konkursus, gali kilti interesų konfliktas, o tai reiškia, kad šiai federacijai turi būti taikomi tam tikri įpareigojimai vykdant reguliavimo funkcijas, kad nebūtų iškraipoma konkurencija.

48. Vis dėlto dera iš karto pabrėžti, kad iš šios išvados 46 punkte nurodytos Teisingumo Teismo jurisprudencijos matyti, jog vien tai, kad tas pats subjektas atlieka ir sporto varžybų reglamentavimo, ir organizavimo funkcijas, savaime nereiškia ES konkurencijos teisės pažeidimo²⁵. Be to, iš šios jurisprudencijos matyti, jog pagrindinė UEFA padėtyje atsidūrusios sporto federacijos pareiga – užtikrinti, kad iš šių trečiųjų asmenų nebūtų nepagrįstai atimta galimybė patekti į rinką taip, kad būtų iškraipoma konkurencija šioje rinkoje.

²³ 2008 m. liepos 1 d. sprendimas (C-49/07, toliau – „Sprendimas *MOTOE*“, EU:C:2008:376, 51 ir 52 punktai).

²⁴ Žr. 2013 m. vasario 28 d. Sprendimą *Ordem dos Técnicos Oficiais de Contas* (C-1/12, toliau – Sprendimas *OTOC*, EU:C:2013:127, 88 ir 89 punktai).

²⁵ Sprendimas *MOTOE* (51–52 punktai).

49. Vadinas, sporto federacijos tam tikromis sąlygomis gali atsisakyti leisti trečiosioms šalims patekti į rinką ir tai nėra SESV 101 ir 102 straipsnių pažeidimas, jei toks atsisakymas yra pagrįstas teisėtais tikslais ir šių federacijų taikomos priemonės yra proporcingos šiems tikslams.

C. Dėl prejudicinių klausimų

50. Šioje byloje ginčijamos taisyklės, kurias priėmė FIFA ir UEFA, kaip federacijos, kurių tikslas – „reguluoti“ įvairius pasaulio ir Europos futbolo aspektus. Šios taisyklės yra trijų rūšių ir apima:

- FIFA ir UEFA sistemą, pagal kurią suteikiami išankstiniai leidimai organizuoti bet kokias tarptautines futbolo varžybas, įskaitant tas, kurias organizuoti ir komerciškai eksploatuoti siūlėsi trečiosios šalys (nepriklausančios šioms federacijoms),
- nuostatas, pagal kurias šios federacijos nurodo savo tiesioginiams ar netiesioginiams nariams (atitinkamai nacionalinėms futbolo asociacijoms, futbolo lygoms ir profesionaliems futbolo klubams), o galiausiai – ir žaidėjams – dalyvauti tik tose tarptautinėse varžybose, kurias jie organizuoja arba kurias organizuoti įgaliojo trečiąją šalį, nes už tai gresia pašalinimas,
- nuostatas, kad FIFA (arba tam tikrais atžvilgiais – FIFA ir regioninės konfederacijos, įskaitant UEFA) yra visų sportinių teisių į tarptautines futbolo varžybas, priskirtas jos (jų) jurisdikcijai, savininkė (-ės) ir turi išimtinę teisę naudotis šiomis teisėmis ir leisti visomis formomis transliuoti šias varžybas.

51. Pirmaisiais dviem klausimais prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia sužinoti dėl FIFA ir UEFA išankstinio leidimo reikalavimo atitikties atitinkamai SESV 101 ir 102 straipsniams.

52. Trečiasis klausimas susijęs su šių federacijų teise savo nuožiūra taikyti sankcijas savo nariams ir su tuo, kaip FIFA ir UEFA, paskelbusios apie ESL sukūrimą, viešai nurodė šią riziką.

53. Atsižvelgdamas į labiau išplėtotą jurisprudenciją dėl sporto asociacijų sprendimų, priimtų pagal SESV 101 straipsnį, pirmiausia išnagrinėsiu antrąjį ir trečiąjį prejudicinius klausimus (dėl sankcijų analizės pagal SESV 101 straipsnį) ir tik tada, antra, pereisiu prie pirmojo prejudicinio klausimo ir, trečia, prie penktojo prejudicinio klausimo, susijusio su galimais pagrindžiamaisiais argumentais, jeigu būtų nustatytas konkurencijos ribojimas pagal SESV 101 ir 102 straipsnius.

54. Be to, manau, kad trečiajame prejudiciniame klausime nurodytų veiksmų konkurencinio teisėtumo klausimas neatsiejamas nuo taisyklių, kurios yra pirmųjų dviejų prejudicinių klausimų objektas. Taigi, kadangi sankcijomis siekiama užtikrinti išankstinio leidimo sistemos ir dalyvavimo taisyklių veiksmingumą, jos turi būti nagrinėjamos kartu.

55. Vėliau šiose išvadose bus sprendžiamas klausimas dėl UEFA ir FIFA nustatytų taisyklių, susijusių su futbolo varžybų komercinių teisių naudojimu, suderinamumo su SESV 101 ir 102 straipsniais (ketvirtasis prejudicinis klausimas) ir dėl išankstinio leidimo taisyklių suderinamumo su SESV nuostatomis dėl pagrindinių laisvių (šeštasis prejudicinis klausimas).

1. Dėl antrojo prejudicinio klausimo

56. Savo antruoju klausimu ir trečiojo klausimo pirmąja dalimi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia sužinoti, ar SESV 101 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį draudžiamos FIFA ir UEFA įstatų nuostatos, susijusios su išankstinio leidimo sistema ir su šių federacijų numatytomis sankcijomis.

57. Pirmiausia svarbu priminti, jog tam, kad būtų taikomas SESV 101 straipsnio 1 dalyje nustatytas draudimas, susitarimas, įmonių asociacijos sprendimas arba suderinti veiksmai turi daryti poveikį valstybių narių tarpusavio prekybai ir turėti „tikslą ar poveikį“ užkirsti kelią, riboti ar iškreipti konkurenciją vidaus rinkoje²⁶.

58. Pirma, kiek tai susiję su sprendimu sujungti įmones, iš suformuotos jurisprudencijos matyti, kad sąvoka „įmonė“ konkurencijos teisės kontekste apima bet kokią ekonominę veiklą vykdančią subjektą, neatsižvelgiant į jo teisinį statusą ir finansavimo būdą²⁷. Šiuo klausimu SESV 101 straipsnio 1 dalyje numatytos ne tik tiesioginės elgesio koordinavimo tarp įmonių priemonės, bet ir institucinės bendradarbiavimo formos, t. y. situacijos, kai ekonominės veiklos vykdytojai veikia per kolektyvinę struktūrą ar bendrą organą²⁸.

59. Nagrinėjamu atveju neginčytina, kad FIFA narės yra nacionalinės asociacijos, kurias sudaro futbolo klubai, užsiimantys futbolu kaip ekonomine veikla, vadinasi, jie yra įmonės, kaip tai suprantama pagal SESV 101 straipsnį²⁹. Kadangi nacionalinės asociacijos sudaro įmonių asociacijas, o dėl vykdomos ekonominės veiklos laikomos ir įmonėmis, FIFA ir UEFA, nacionalines asociacijas apimančios asociacijos, taip pat yra įmonių asociacijos (ar net „įmonių asociacijų asociacijos“), kaip tai suprantama pagal SESV 101 straipsnį. Be to, tokių įstaigų priimti įstatatai atspindi FIFA ir UEFA norą koordinuoti savo narių elgesį, be kita ko, jų dalyvavimą tarptautinėse futbolo varžybose³⁰. Todėl tarptautinės sporto federacijos įstatų nuostatos, kaip antai nagrinėjamos pagrindinėje byloje, gali būti kvalifikuojamos kaip „įmonių asociacijos sprendimai“, kaip tai suprantama pagal SESV 101 straipsnio 1 dalį.

60. Antra, Sąjungos konkurencijos teisės normų taikymas sprendimui dėl įmonių asociacijos reiškia, kad jis gali daryti poveikį valstybių narių tarpusavio prekybai³¹. Man atrodo, kad šioje byloje tokį poveikį būtų galima apibūdinti be didelių sunkumų.

61. Trečia, svarbu priminti, jog tam, kad susitarimui būtų taikomas SESV 101 straipsnio 1 dalyje nustatytas draudimas, jis turi turėti „tikslą ar poveikį“ riboti konkurenciją. Šiuo klausimu suformuotoje jurisprudencijoje nurodyta, kad dėl alternatyvaus šios sąlygos pobūdžio, kurį rodo jungtukas „arba“, pirmiausia reikia atsižvelgti į patį susitarimo tikslą³².

62. Sąvoka „ribojimas dėl tikslo“ turi būti aiškinama siaurai ir gali būti taikoma tik tam tikriems slaptiems įmonių veiksams, kurie patys, atsižvelgiant į jų nuostatų turinį, jais siekiamus tikslus ir teisinį bei ekonominį jų kontekstą, yra pakankamai žalingi konkurencijai, kad būtų galima teigti, kad jų poveikio tyrimas nereikalingas, nes tam tikras įmonių veiksmų derinimo formas dėl

²⁶ Žr. 2021 m. sausio 14 d. Sprendimą *Kilpailu- ja kuluttajavirasto* (C-450/19, EU:C:2021:10, 20 punktas).

²⁷ Sprendimas *MOTOE* (21 punktas).

²⁸ Žr. generalinio advokato P. Léger išvadą byloje *Wouters ir kt.* (C-309/99, EU:C:2001:390, 62 punktas).

²⁹ Šiuo klausimu žr. 2005 m. sausio 26 d. Sprendimą *Piau / Komisija* (T-193/02, EU:T:2005:22, 69 punktas).

³⁰ Šiuo klausimu žr. 2002 m. vasario 19 d. Sprendimą *Wouters ir kt.* (C-309/99, EU:C:2002:98, 64 punktas).

³¹ 2006 m. liepos 13 d. Sprendimas *Manfredi ir kt.* (C-295/04–C-298/04, EU:C:2006:461, 40 punktas).

³² Žr. 2020 m. balandžio 2 d. Sprendimą *Budapest Bank ir kt.* (C-228/18, EU:C:2020:265, 33 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

paties jų pobūdžio galima laikyti žalingomis normaliai konkurencijai³³. Vertinant šias aplinkybes reikia atsižvelgti į prekių ar paslaugų, kurioms daromas poveikis, pobūdį ir atitinkamos rinkos ar rinkų veikimo faktines sąlygas bei struktūrą³⁴.

a) Ar išankstinio leidimo reikalavimas yra konkurencijos ribojimas dėl tikslo

63. Pirmiausia norėčiau priminti, kad iš pagrindinėje byloje nagrinėjamų taisyklių turinio matyti, jog bet kokioms futbolo varžyboms Europoje organizuoti turi būti gautas išankstinis UEFA, kuri, be to, turi išimtinę kompetenciją organizuoti tokias varžybas, leidimas. Pagal šią išankstinio leidimo sistemą UEFA ir FIFA priklausantys klubai ir žaidėjai privalo dalyvauti šių federacijų organizuojamose varžybose ir negali dalyvauti varžybose, kurioms jos nedavė leidimo, nes už tai gresia pašalinimas.

64. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, reikėtų pažymėti, kad UEFA įdiegta sistema yra pagrįsta nuostatomis, kurias galima prilyginti nekonkuravimo ir išimtinių teisių sąlygoms, kartu su sankcijomis, skirtomis jų veiksmingumui užtikrinti.

65. Reikia pažymėti, kad, pirma, tokios nuostatos nepriskiriamos prie susitarimų ar veiksmų, kurie dėl savo pobūdžio ir atsižvelgiant į patirtį gali būti laikomi žalingais įprastam konkurencijos veikimui net neišnagrinėjus jų poveikio³⁵.

66. Antra, vien išankstinio leidimo mechanizmo, pagal kurį trečiųjų šalių organizatoriai gali prašyti leidimo patekti į atitinkamą rinką, egzistavimas – neatsižvelgiant į UEFA diskreciją atsisakyti išduoti tokį leidimą – turėtų būti pakankamas pagrindas kelti klausimą dėl tų taisyklių pakankamo žalingumo, kuris yra jurisprudencijoje nustatytas kriterijus ribojimui dėl tikslo konstatuoti. Ar taikomas mechanizmas iš tiesų yra pakankamas veiksmingai konkurencijai atitinkamoje rinkoje užtikrinti, ar juo ribojama konkurencija, galima nustatyti tik remiantis antikonkurencinio poveikio analize.

67. Antra, kalbant apie UEFA taisyklėmis siekiamus tikslus, pažymėtina, kad pagal suformuotą jurisprudenciją tai, kad UEFA ir FIFA gali siekti teisėtų tikslų, susijusių su specifiniu sporto pobūdžiu, savaime negali būti elementas, leidžiantis nustatyti taisyklių nekvalifikuoti kaip „ribojimo dėl tikslo“, jei nustatoma, kad kitas jomis siekiamas tikslas gali būti laikomas konkurenciją ribojančiu tikslu³⁶.

68. Vis dėlto darant prielaidą, kad UEFA siekiami tikslai nėra aiškiai nustatyti ar aiškiai numanomi iš UEFA taisyklių turinio, kaip teigia ESLC ir Komisija, vien ši aplinkybė nėra pagrindas konstatuoti prieštaraujancio konkurencijai tikslo.

69. Trečia, pagal suformuotą jurisprudenciją priemonės antikonkurencinio tikslo analizė neturėtų apsiriboti vien nagrinėjamų taisyklių turinio ir tikslo tyrimu: taip pat turėtų būti atsižvelgiama į teisinį ir ekonominį kontekstą, kuriame šios taisyklės taikomos³⁷.

70. Man atrodo, kad atliekant šią analizę ypač svarbūs toliau nurodyti aspektai.

³³ Žr. 2020 m. sausio 30 d. Sprendimą *Generics (UK) ir kt.* (C-307/18, EU:C:2020:52, 67 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).

³⁴ Žr. 2020 m. sausio 30 d. Sprendimą *Generics (UK) ir kt.* (C-307/18, EU:C:2020:52, 68 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).

³⁵ Žr. šios išvados 76 punkte nurodytą jurisprudenciją.

³⁶ Žr. 2020 m. balandžio 2 d. Sprendimą *Budapest Bank ir kt.* (C-228/18, EU:C:2020:265, 52 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).

³⁷ Žr. 2021 m. lapkričio 18 d. Sprendimą *Visma Enterprise* (C-306/20, EU:C:2021:935, 72 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).

71. Visų pirma teisinėms ir ekonominėms aplinkybėms, kuriomis nustatytos šios taisyklės, būdinga tai, kad reguliavimo įgaliojimai derinami su ekonominės veiklos vykdymu, todėl UEFA atsiduria ypatingoje padėtyje, kurioje jai tenka tam tikros pareigos, kad būtų išvengta interesų konflikto³⁸.

72. Šiuo atžvilgiu nėra abejonių, kad UEFA turi diskrecijos teisę, kuri, be kita ko, kyla iš jos ypatingos padėties atitinkamoje rinkoje, nes ji yra Europos futbolą valdanti institucija. Nors UEFA privalo reglamentuoti išankstinio leidimo procedūrą taip, kad nesuteiktų pirmenybės savo organizuojamoms varžyboms ir nepagrįstai neatsisakytų leisti trečiosioms šalims organizuoti renginius, kuriems reikalingas leidimas, tik atlikus konkrečią jos diskrecijos teisės įgyvendinimo analizę būtų galima nustatyti, ar ji ja pasinaudojo diskriminuojamai ir netinkamai, kad būtų įrodytas antikoncepcinis poveikis.

73. Darant prielaidą, kad UEFA įdiegtai išankstinio leidimo sistemai netaikoma procedūra, kuriai taikomi aiškiai apibrėžti, skaidrūs, nediskriminaciniai ir patikrinami leidimo suteikimo kriterijai, kaip tai suprantama pagal Teisingumo Teismo jurisprudenciją, suformuluotą sprendimuose *MOTOE* ir *OTOC*, kaip, regis, mano prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, iš šios jurisprudencijos aišku, kad tokių kriterijų nebuvimas negali automatiškai lemti „konkurencijos ribojimo pagal tikslą“ kvalifikavimo ir veikiau yra ribojamojo poveikio požymis, kuris vis dėlto turi būti patvirtintas remiantis išsamia analize³⁹.

74. Be to, konkurencijos apribojimas iš esmės galėtų būti nustatytas (su reikiamu tikrumo laipsniu) tik tuo atveju, jei išankstinis leidimas iš tiesų būtų objektyviai būtinas alternatyviai konkurencijai, pavyzdžiui, ESL, sukurti. Tačiau nagrinėjamu atveju atrodo, kad (visiškai) teisiniu požiūriu toks leidimas nereikalingas, todėl bet kokios nepriklausomos varžybos, nepriklausančios UEFA ir FIFA ekosistemai, gali būti kuriamos laisvai ir be UEFA įsikišimo.

75. Iš tiesų, kitaip nei byloje *MOTOE*, nei FIFA, nei UEFA nėra viešieji subjektai ir neturi jokių specialių ar išimtinių teisių, dėl kurių įmonė, ketinanti organizuoti tarptautines ar Europos futbolo varžybas, turėtų gauti bet kurio iš šių subjektų leidimą. Be to, nėra jokios viešosios teisės nuostatos, pagal kurią ši įmonė būtų įpareigota laikytis šių įstaigų nustatytų taisyklių, priešingai nei byloje, kurioje buvo priimtas Sprendimas *OTOC*.

76. Taigi iš esmės niekas nedraudžia ESL sudarantiems klubams pasekti kitų sporto šakų pavyzdžiu ir sukurti savo varžybas už UEFA nustatytos sistemos ribų. Šiuo atveju išankstinio UEFA leidimų sistema, atrodo, trukdo sukurti ESL, visų pirma dėl to, kad šio projekto steigėjai klubai taip pat nori likti UEFA nariais ir naudotis šios priklausomybės teikiama pranašumais. Šiuo atžvilgiu reikėtų pažymėti, kad priemonėmis, kuriomis siekiama kovoti su „priklausymo dviem institucijoms“ reiškiniu, pavyzdžiui, nekonkuravimo ar išimtinių teisių sąlygomis, pagal Teisingumo Teismo jurisprudenciją nesiekama tikslo riboti konkurenciją⁴⁰.

77. Galiausiai į klausimą, ar tokia iniciatyva iš tikrųjų galėtų būti įgyvendinta praktiškai, turint omenyje kitas galimas kliūtis, pvz., sankcijų, kurios būtų taikomos UEFA asocijuotiems klubams ir žaidėjams, tvarką (ir tokio sprendimo finansines bei sportines pasekmes susijusioms šalims),

³⁸ Žr. šios išvados 46 ir 47 punktus.

³⁹ Sprendimas *OTOC* (70–100 punktai).

⁴⁰ Žr., be kita ko, 1985 m. liepos 11 d. Sprendimą *Remia ir kt. / Komisija* (42/84, EU:C:1985:327, 19 punktą); 1986 m. sausio 28 d. Sprendimą *Pronuptia de Paris* (161/84, EU:C:1986:41, 16 ir 17 punktai); 1994 m. gruodžio 15 d. Sprendimą *DLG* (C-250/92, EU:C:1994:413, 40 ir 41 punktai) ir 2015 m. lapkričio 26 d. Sprendimą *Maxima Latvija* (C-345/14, EU:C:2015:784, 21 ir 24 punktai).

galima atsakyti ne remiantis abstrakčiu aptariamų taisyklių nagrinėjimu, o tik išsamiai išnagrinėjus konkrečius šių taisyklių taikymo padarinius. Be to, tokios sankcijos turėtų ribojamąjį poveikį tik tiek, kiek atitinkami klubai nori likti UEFA nariais⁴¹.

78. Atsižvelgdamas į išdėstytus argumentus manau, kad net jei pagrindinėje byloje nagrinėjamos taisyklėmis gali būti ribojamas UEFA konkurentų patekimas į Europos futbolo varžybų organizavimo rinką, tokia aplinkybė, jei būtų nustatyta, akivaizdžiai nereiškia, kad šiomis taisyklėmis siekiama apriboti konkurenciją, kaip tai suprantama pagal SESV 101 straipsnio 1 dalį.

b) Dėl klausimo, ar reikalavimas gauti išankstinį leidimą yra konkurencijos ribojimas dėl poveikio

79. Iš suformuotos jurisprudencijos matyti, kad tuo atveju, kai ribojimas dėl tikslo nėra aiškiai nustatytas – kaip, atrodo, yra nagrinėjamu atveju – SESV 101 straipsnio 1 dalyje nustatytais tikslais turi būti atliekama išsami jo poveikio analizė⁴². Tokios analizės tikslas – nustatyti, kokią poveikį konkurencijai UEFA taisyklės gali turėti Europos futbolo varžybų organizavimo rinkoje.

80. Nagrinėjamu atveju vertinant UEFA taisyklių poveikį konkurencijai pirmiausia reikia atsižvelgti į visus elementus, lemiančius patekimą į referencinę rinką, kad būtų galima įvertinti, ar pagal šios federacijos nustatytą tvarką konkurentas turi „realių ir konkrečių galimybių“ sukurti nepriklausomas varžybas⁴³.

81. Šiuo tikslu reikia ypač atsižvelgti į pagrindinį UEFA, kaip Europos žemyno futbolo valdymo institucijos, vaidmenį ir jos turimą diskreciją. Taip pat reikia išanalizuoti ESL ir jai priklausančių klubų ekonominį pajėgumą, visų pirma siekiant įvertinti, ar šios varžybos galėtų būti kuriamos nepriklausomai nuo UEFA.

82. Šiomis aplinkybėmis manau, kad tikslinga atsižvelgti ne tik į praktinį kliūčių, galinčių atsirasti dėl UEFA išankstinio leidimo sistemos, poveikį, bet ir (ypač) į poveikį, kurį UEFA planuojamos sankcijos gali turėti klubams ir žaidėjams, norintiems dalyvauti šiose naujose varžybose.

c) Dėl UEFA drausminio režimo nagrinėjimo vertinant antikonkurencinį tikslą ar poveikį

83. Sporto federacijos nustatytų taisyklių pažeidimo atveju taikomų sankcijų griežtumas ir jų taikymo rizika yra ypač svarbūs analizuojant sporto federacijos taikomos priemonės turinį ir tikslą, nes jos gali atgrasyti klubus ar žaidėjus nuo dalyvavimo varžybose, kurioms ši federacija nėra išdavusi leidimo. Nagrinėjamu atveju drausminės priemonės, kurias, atrodo, numatė UEFA, įskaitant grasinimą taikyti sankcijas ESL dalyviams, gali uždaryti Europos futbolo varžybų organizavimo rinką galimam konkurentui, nes šis gali netekti ir klubų dalyvavimo, būtino sporto varžyboms organizuoti, ir galimybės naudotis žaidėjų „ištekliais“.

84. Vis dėlto sporto federacijos taikomų sankcijų poveikio negalima analizuoti abstrakčiai, neatsižvelgiant į bendrą kontekstą, kuriam esant taikomos šios federacijos numatytos drausminės priemonės. Todėl reikia praktiškai įvertinti atgrasomąjį poveikį, kurį sankcijos gali turėti atitinkamiems klubams (ir žaidėjams), ir ypač galimybę, kad, atsižvelgdami į savo padėtį rinkoje, jie gali nuspręsti nepaisyti jiems gresiančių sankcijų taikymo rizikos ir steigti nepriklausomą lygą

⁴¹ Žr. šios išvados 84 punktą.

⁴² Žr. 2021 m. lapkričio 18 d. Sprendimą *Visma Enterprise* (C-306/20, EU:C:2021:935, 71 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).

⁴³ Žr. 2015 m. lapkričio 26 d. Sprendimą *Maxima Latvija* (C-345/14, EU:C:2015:784, 27 punktą).

(bei joje dalyvauti). Iš tikrųjų sporto federacijos drausminė valdžia gali būti įgyvendinama tik neperžengiant „jos jurisdikcijos ribų“, kurios savo ruožtu priklauso nuo to, ar ją pripažįsta jai priklausantys klubai ir žaidėjai, kurie iš pradžių savanoriškai sutiko paklusti jos taisyklėms, taigi, ir jos kontrolei. Tačiau jeigu jie nuspręs „atsiskirti“ nuo tos federacijos, įsteigdami naujas nepriklausomas varžybas ir jose dalyvaudami, sankcijų taikymo rizika gali nebeturėti jiems jokio atgrasomojo poveikio.

d) Dėl pagalbinių apribojimų teorijos taikymo nagrinėjamos taisyklės

85. Kad aptariamomis UEFA taisyklėmis nustatyti apribojimai nepatektų į SESV 101 straipsnio 1 dalies taikymo sritį, jie turi būti susiję su teisėtų tikslų siekimu ir jiems proporcingi. Todėl reikia išnagrinėti, ar, kaip iš esmės teigia FIFA ir UEFA bei daugelis vyriausybių, nepaisant galimo konkurenciją ribojančio poveikio, išankstinių leidimų sistemos ir sankcijų režimo ypatumai leidžia pasiekti teisėtus UEFA tikslus, neviršijant to, kas būtina jiems pasiekti⁴⁴.

86. Kadangi šios bylos esmė yra pagalbinių apribojimų teorijos taikymas sporto srityje, manau, kad būtų naudinga paaiškinti analizės sistemą, kurios reikia laikytis.

1) Pirminės pastabos dėl pagalbinių apribojimų analizės sistemos

87. Pagalbinių apribojimų teorija iš pradžių buvo plėtojama „visiškai“ komercinių susitarimų kontekste⁴⁵. „Pagalbinis apribojimas“ – tai bet koks apribojimas, kuris yra tiesiogiai susijęs su pagrindinio sandorio vykdymu ir būtinas pagrindiniam sandoriui įvykdyti ir kuris savaime nėra antikonkurencinis⁴⁶.

88. Vėliau jurisprudencija dėl „pagalbinių komercinių apribojimų“ (angl. *commercial ancillary restraints*) buvo išplėsta įtraukiant apribojimus, kurie buvo laikomi būtinais dėl viešojo intereso priežasčių, ir dėl to atsirado „pagalbiniai reglamentavimo apribojimai“ (angl. *regulatory ancillary restraints*)⁴⁷. Taigi Teisingumo Teismas pripažino, kad tam tikrais atvejais „nekomercinius“ tikslus galima suderinti su konkurencijos ribojimu ir padaryti išvadą, jog pirmieji yra svarbesni už antruosius, todėl SESV 101 straipsnio 1 dalis nepažeidžiama.

89. Ši jurisprudencija pradėta formuoti Sprendimu *Wouters ir kt.* dėl advokatų profesinės etikos taisyklių⁴⁸, o vėliau buvo taikoma – išskyrus Sprendimą *Meca Medina ir Majcen / Komisija*⁴⁹ dėl sporto federacijos veiklos – bylose, susijusiose su profesinių asociacijų veikla ar veiksmais⁵⁰. Nors jurisprudencijos dėl pagalbinių reglamentavimo apribojimų dar nėra daug, ir jos dar mažiau

⁴⁴ Žr. 2002 m. vasario 19 d. Sprendimą *Wouters ir kt.* (C-309/99, EU:C:2002:98, 97 punktą) ir 2006 m. liepos 18 d. Sprendimą *Meca-Medina ir Majcen / Komisija* (C-519/04 P, EU:C:2006:492, 42 punktą).

⁴⁵ Šiuo klausimu žr. 1977 m. spalio 25 d. Sprendimą *Metro SB-Großmärkte / Komisija* (26/76, EU:C:1977:167) ir 1986 m. sausio 28 d. Sprendimą *Pronuptia de Paris* (161/84, EU:C:1986:41).

⁴⁶ Ši sąvoka, iš pradžių kilusi iš SESV 101 straipsnio taikymo antikonkurenciniams susitarimams, yra įtvirtinta susijungimų teisėje. Šiuo klausimu žr. 2004 m. sausio 20 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 139/2004 dėl koncentracijų tarp įmonių kontrolės (EB Susijungimų reglamentas) 6 straipsnį (OL L 24, 2004, p. 1).

⁴⁷ Whish, R. ir Bailey, D., *Competition Law*, Oxford University Press, Oxford, 2021 (10-asis leid.), p. 139–142; taip pat Faull, N. ir Nikpay A., *The ES Law of Competition*, Third Edition, Oxford University Press, 2014, p. 253–255.

⁴⁸ 2002 m. vasario 19 d. sprendimas (C-309/99, EU:C:2002:98, 86–94 ir 97–110 punktai).

⁴⁹ 2006 m. liepos 18 d. sprendimas (C-519/04 P, EU:C:2006:492).

⁵⁰ Žr. 2013 m. liepos 18 d. Sprendimą *Consiglio Nazionale dei Geologi* (C-136/12, EU:C:2013:489); 2014 m. rugsėjo 4 d. Sprendimą *API ir kt.* (C-184/13–C-187/13, C-194/13, C-195/13 ir C-208/13, EU:C:2014:2147); taip pat 2017 m. lapkričio 23 d. Sprendimą *CHEZ Elektro Bulgaria ir FrontEx International* (C-427/16 ir C-428/16, EU:C:2017:890).

sporto srityje, nes byla, kurioje priimtas minėtas Sprendimas *Meca Medina ir Majcen / Komisija*, yra vienintelis šios teorijos taikymo sporto srityje precedentas, atrodo, kad Teisingumo Teismas, taikydamas šią teoriją minėtose bylose, laikėsi siauro požiūrio. Taigi nepakanka abstrakčiai remtis „neaiškiais“ ar bendro pobūdžio tikslais; jei tokių tikslų buvimas nustatomas, taip pat būtina, kad apribojimas būtų objektyviai būtinas pagrindiniam sandoriui įgyvendinti ir jam proporcingas⁵¹, o ši analizė būtų atlikta konkrečiai ir išsamiai⁵².

90. Man atrodo, kad toks požiūris yra pagrįstas, nes pati sąvoka „pagalbinių apribojimų teorija“ ir jos samprata reikalauja siauro aiškinimo. Primenu, kad SESV 101 straipsnio 1 dalis netaikoma tam tikriems susitarimo aspektams, kuriais konkurencija (iš tikrųjų arba potencialiai) pažeidžiama tik tuo atveju, kai jie yra tiesiogiai susiję ir būtini pagrindiniam sandoriui, kuris pats savaime nėra antikonkurencinis, įgyvendinti. Platesnis aiškinimas keltų pavojų, kad bus apeitos konkurencijos teisės normos, o tokia išeitis būtų nepriimtina, juo labiau kad neginčijama, jog nagrinėjama veikla, nepaisant to, kad ją vykdo sporto federacijos, yra ekonominė veikla, kuriai taikomos konkurencijos teisės normos.

91. Vis dėlto pagalbinių reglamentavimo apribojimų (įskaitant susijusius su sportu) analitinė sistema skiriasi nuo visiškos komercinių apribojimų sistemos, nes tokių apribojimų būtinumas turi būti vertinamas atsižvelgiant į tikslus, kurie dėl savo pobūdžio yra abstraktesni nei komercinių susitarimų atveju. Be to, atkreipiu dėmesį, kad pagalbinių reglamentavimo apribojimų, visų pirma „sportinių“ apribojimų, ypatumas yra tas, kad atsižvelgiama į platų (nekomercinių) tikslų spektrą – nuo veikiau techninio pobūdžio tikslų (pavyzdžiui, antidopingo taisyklių ar tam tikrų konkrečių aspektų, susijusių su atitinkamomis sporto šakomis) iki bendresnių, pavyzdžiui, pripažintų pagal SESV 165 straipsnį (sąžiningumo ar sportinių nuopelnų principų). Nereikėtų pamiršti, kad galiausiai analizuojant galima į konkurencijos analizę „įtraukti“ sporto ypatumus, kai tenka subtiliai rasti pusiausvyrą tarp profesionalaus futbolo „komercinių“ ir „sportinių“ aspektų.

92. Pateikus šiuos paaiškinimus, dabar reikia išnagrinėti, pirma, ar tikslai, kurių siekiama ginčijamomis UEFA (ir FIFA) taisyklėmis, yra teisėti, ir, antra, ar priemonės, kurių ėmėsi ši federacija, yra būdingos ir proporcingos šiems tikslams.

2) Dėl UEFA taisyklėmis siekiamų tikslų teisėtumo

93. Kalbant apie konkrečias šioje byloje nagrinėjamas išankstinio leidimo ir dalyvavimo taisykles, negalima ginčyti, kad dauguma UEFA ir FIFA nurodomų tikslų kyla iš „Europos sporto modelio“, vadinasi, yra aiškiai nurodyti ES pirminėje teisėje, visų pirma SESV 165 straipsnyje, todėl jų teisėtumas negali būti ginčijamas. Konkrečiai tai pasakytina apie taisykles, kuriomis siekiama užtikrinti varžybų atvirumą, apsaugoti žaidėjų sveikatą ir saugą, taip pat užtikrinti solidarumą ir pajamų perskirstymą. Kai kurie iš šių tikslų, susijusių su specifiniu sporto pobūdžiu, kaip antai tikslas išlaikyti varžybų vientisumą ir klubų pusiausvyrą, kad būtų išsaugota tam tikra lygė ir neapibrėžtumas, taip pat buvo pripažinti Teisingumo Teismo jurisprudencijoje⁵³.

⁵¹ Šis kriterijus aptartas Komisijos pranešimo 2004/C 101/08 dėl SESV 81 straipsnio 3 dalies [dabar SESV 101 straipsnis] taikymo gairių (2004/C 101/08) 29 punkte, kuriame teigiama, kad „apribojimas yra tiesiogiai susijęs su pagrindiniu sandoriu, jei jis priklauso nuo to sandorio įgyvendinimo ir yra neatsiejamas su juo susijęs“.

⁵² Žr., be kita ko, 2014 m. rugsėjo 4 d. Sprendimą *API ir kt.* (C-184/13–C-187/13, C-194/13, C-195/13 ir C-208/13, EU:C:2014:2147, 37, 41 ir 49–57 punktai).

⁵³ Žr. 1995 m. gruodžio 15 d. Sprendimą *Bosman* (C-415/93, EU:C:1995:463, 106 punktas).

94. Vis dėlto, kaip nurodyta šios išvados 85 punkte, iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos matyti, kad vien teisėtų tikslų siekimo gali nepakakti, kad UEFA ir FIFA taisyklės nepatektų į SESV 101 straipsnio 1 dalies taikymo sritį, bet, atsižvelgiant į konkrečią analizę, būtina įrodyti, kad priemonės, kurių imtasi siekiamiems tikslams pasiekti, yra būtinos ir proporcingos.

3) *Dėl konkurencijos ribojimo neatsiejamumo ir proporcingumo, palyginti su siekiamais tikslais*

i) *Dėl išankstinių leidimų sistemos neatsiejamumo*

95. Visų pirma reikia priminti, kad Teisingumo Teismas pripažino, jog sporto federacijos privalo sporto disciplinos organizacijai nustatyti tam tikras taisykles⁵⁴. Todėl organizaciniu požiūriu atrodo teisėta, kad subjektas turėtų būti paskirtas atsakingu už šių taisyklių laikymąsi ir turėtų turėti šiai užduočiai atlikti reikalingas „priemones“.

96. Tai ypač būdinga tokiai sporto šakai, kaip futbolas, kuri išsiskiria tuo, kad į rungtynių ir varžybų organizavimą ir vykdymą įsitraukia daug įvairių piramidės lygmenų veikėjų. Todėl išankstinių leidimų sistema yra esminis Europos futbolo valdymo mechanizmas, reikalingas siekiant užtikrinti, pirma, vienodą šios sporto šakos taisyklių taikymą, kalbant konkrečiau, bendrų standartų laikymąsi įvairiose varžybose. Tokia sistema taip pat užtikrinamas futbolo rungtynių ir varžybų tvarkaraščių koordinavimas ir suderinamumas Europoje.

97. Iš tikrųjų be *ex ante* kontrolės mechanizmo UEFA ir FIFA praktiškai negalėtų užtikrinti, kad būtų pasiekti užsibrėžti tikslai. Šiuo atžvilgiu reikėtų pažymėti, kad tai, jog yra kitų sporto šakų, kurios veikia pagal skirtingus „sporto modelius“ ir kurioms, pavyzdžiui, nepriklausomoms varžyboms organizuoti, nereikalingas išankstinis atitinkamos sporto šakos reguliavimo institucijos leidimas, nekelia abejonių dėl UEFA įdiegtos išankstinio leidimo sistemos (kuri, beje, taikoma ir kitose sporto šakose) neatsiejamumo. Iš tikrųjų, kaip pažymėta šios išvados 32 punkte, pagal „Europos sporto modelį“ neatmetama galimybė, kad kitos sporto šakos gali būti organizuojamos kitaip.

98. Be to, be visiškai sportinių aspektų, tokia sistema gali būti reikalinga siekiant išsaugoti dabartinę Europos futbolo struktūrą ir solidarumo tikslą. Šis tikslas glaudžiai susijęs su iš FIFA ir UEFA globojamų futbolo varžybų gaunamų pajamų perskirstymu ir reinvestavimu.

99. Vis dėlto šiuo klausimu reikia pažymėti, kad, atsižvelgiant į skirtingas pozicijas, išsakytas per teismo posėdį dėl nagrinėjamo finansavimo paskirties ir masto, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi patikrinti, ar UEFA numatytas pelno perskirstymo mechanizmas iš tikrųjų padeda pasiekti siekiamus tikslus. Tas pats pasakytina apie ESLC pasiūlymą (arba įsipareigojimą) „kompensuoti“ sumas, kurias šiuo metu perveda UEFA, atlikdama „solidarumo įmokas“, siekiant nustatyti, ar toks mechanizmas iš tikrųjų leistų pakeisti šiuo metu UEFA veikiančią mechanizmą (nekelti grėsmės dabartinei Europos futbolo struktūrai).

⁵⁴ Žr. 2000 m. balandžio 11 d. Sprendimą *Deliège* (C-51/96 ir C-191/97, EU:C:2000:199, 67 ir 68 punktai).

ii) Dėl sankcijų neatsiejamumo

100. Šios pastabos taip pat taikomos UEFA ir FIFA nustatyta drausminei sistemai. Iš tikrųjų bet kokia sporto federacijos priimta taisyklė būtų beprasmė, jei nebūtų drausminių priemonių, skirtų jos veiksmingumui užtikrinti ir pasiekti, kad jos tiesioginiai nariai ir nepriklausomi organizatoriai laikytųsi futbolui reguliuoti nustatytą taisyklių.

iii) Dėl UEFA išankstinio leidimo ir sankcijų taisyklių taikymo nagrinėjamoje byloje

101. Nagrinėjamu atveju neginčijama, kad daugumos ESL dalyvaujančių klubų (t. y. 15 iš 20 dalyvių) dalyvavimas būtų garantuotas. Be to, klubai, kurie yra ESL steigėjai, ketino ir toliau dalyvauti FIFA ir UEFA globojamų nacionalinių federacijų ir lygų rengiamose atvirose nacionalinėse varžybose.

102. Tokios varžybos neišvengiamai turėtų neigiamą poveikį nacionaliniams čempionatams, nes sumažėtų tokių varžybų (ypač tų valstybių narių, kurių klubai yra ESL nariai) patrauklumas. Dabartinėmis aplinkybėmis kiekvieno sezono pabaigoje nacionaliniuose čempionatuose užimama galutinė vieta turi lemiamą reikšmę nustatant Europos aukščiausio lygio varžybų dalyvius, todėl patekimas (priklausomai nuo nacionalinės lygos lygio) į aukščiausias šių čempionatų vietas tampa ypač patrauklus. Šis elementas gali išnykti arba bent jau labai susilpnėti, jei nacionalinių lygų rezultatai iš esmės neturėtų reikšmės dalyvavimui aukščiausiu piramidės lygmeniu, o tai, atrodo, yra vienas iš ESLC siekių. Tokiu atveju ESL įsteigę klubai būtų apsaugoti nuo klubų varžovų konkurencijos kovojant dėl vietos Europos aukščiausio lygio varžybose. Atrodo, kad tokios varžybos neatitinka Europos futbolui taikomo principo, pagal kurį dalyvavimas varžybose grindžiamas „sportiniais nuopelnais“ ir žaidimo aikštėje pasiektais rezultatais.

103. Be to, ESL būdinga konkurencija galėtų turėti neigiamą poveikį lygių galimybių principui, kuris yra sudedamoji sąžiningos konkurencijos dalis. Iš tikrųjų dėl garantuoto dalyvavimo ESL tam tikri klubai galėtų gauti dideles papildomas pajamas ir toliau dalyvauti nacionalinėse varžybose, kuriose varžytųsi su kitais klubais, neturinčiais galimybės gauti panašaus dydžio pajamų, ką jau kalbėti apie nuolatinės ir pastovias pajamas. Garantuotos pajamos už nuolatinį dalyvavimą aukščiausiu lygiu gali būti laikomos dideliu konkurenciniu pranašumu finansuojant naujų žaidėjų įsigijimą ir jų atlyginimų mokėjimą, o tai yra pagrindinis konkurencijos parametras. Tai, kad šiuo metu UEFA varžybose dalyvaujantys klubai gerokai skiriasi, negali tapti pagrindas didinti šiuos skirtumus.

104. Be to, remiantis beveik vieninga šios bylos nagrinėjime dalyvavusių valstybių narių pozicija, tokios varžybos iš esmės užkirstų kelią daugumos Europos šalių komandų dalyvavimui, nes jose galėtų dalyvauti tik riboto skaičiaus šalių atstovai, vadinasi, galėtų būti pažeistas ir pagal SESV 165 straipsnį ginamo sporto modelio „europinis“ aspektas.

105. Nors tai privalo patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, ESL modelis taip pat gali pažeisti solidarumo principą, nes sukūrus tokį varžybų formatą gali sumažėti UEFA varžybų (ypač Čempionų lygos) patrauklumas ir pelningumas, taigi, ir iš jų gaunamos pajamos, kurių dalis skiriama masiniam futbolui remti.

106. Be visiškai sportinių tikslų ir net pripažįstant, kad tiek UEFA ir FIFA nustatytos taisyklės, tiek jų grasinimai sankcijomis buvo nulemti tik ekonominių sumetimų, galėtų paaiškėti, kad atitinkamos įstatų nuostatos yra mažų mažiausiai būtinos. Taigi manau, kad šioje byloje susiklosčiusiomis aplinkybėmis UEFA nustatytą taisyklių taikymas ir jos elgesys ESLC atžvilgiu

turi būti aiškiniami taip, kad jais siekiama užkirsti kelią „dvigubai narystei“ (angl. *dual membership*) (ar net parazitavimui (angl. *free riding*)), o tai galėtų susilpninti UEFA (taigi, ir FIFA) poziciją rinkoje.

107. Šiuo klausimu svarbu priminti, kad ESLC siekia ne sukurti uždara nepriklausomą lygą (angl. *breakaway league*), o rengti varžybas, kurios konkuruotų su UEFA rengiamomis varžybomis, pelningiausiame Europos futbolo varžybų organizavimo rinkos segmente, bet kartu išliktų UEFA ekosistemos dalis, dalyvaudamas kai kuriose iš šių varžybų (visų pirma nacionaliniuose čempionatuose). Kitaip tariant, atrodo, kad ESLC įsteigę klubai pageidauja, pirma, pasinaudoti teisėmis ir privalumais, susijusiais su naryste UEFA, tačiau nebūti saistomi jos taisyklių ir įsipareigojimų.

108. Konkurencijos teisės požiūriu įmonei (arba įmonių asociacijai, pvz., UEFA) negalima priekaištauti, kad ji stengiasi apsaugoti savo ekonominius interesus, ypač dėl tokio „oportunistinio“ projekto, kuris gali ją labai susilpninti⁵⁵. Šiuo klausimu reiktų priminti, kad Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, jog kooperatinės asociacijos įstatų nuostatos, kuriomis ribojama (taip pat ir pašalinimo sankcijomis) jos narių galimybė prisijungti prie kitų konkuruojančių kooperacijos formų, yra tinkamos⁵⁶.

109. Galiausiai reikia pažymėti, kad, priešingai nei šiuo metu nagrinėjamoje byloje C 124/21 P (*International Skating Union / Komisija*), kalbama ne apie tai, kad UEFA atsisako organizuoti varžybas arba taiko drausmines priemones klubams, norintiems dalyvauti trečiosios šalies renginyje ar varžybose, kurios neturėtų įtakos sporto varžybų grafikui ir nedestabilizuotų esamos atitinkamos sporto šakos valdymo ir organizavimo modelio struktūros⁵⁷.

110. Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, manau, kad tai, jog FIFA ir UEFA nepripažino iš esmės uždara varžybų, kaip antai ESL, gali būti vertinama kaip neatsiejama nuo tam tikrų teisėtų tikslų siekimo (kaip tai suprantama pagal jurisprudenciją, grindžiamą 2002 m. vasario 19 d. Sprendimu *Wouters ir kt.* (C-309/99, EU:C:2002:98) ir 2006 m. liepos 18 d. Sprendimu *Meca-Medina ir Majcen / Komisija* (C-519/04 P, EU:C:2006:492)), nes šiuo nepripažinimu siekiama išlaikyti dalyvavimo pagal sporto rezultatus, lygių galimybių ir solidarumo principus, kuriais grindžiama piramidinė Europos futbolo struktūra.

4) Dėl UEFA taisyklėse numatytos išankstinio leidimo sistemos ir sankcijų proporcingumo

111. Formuluodamas pirmuosius tris prejudicinius klausimus, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad nei išankstinio leidimo išdavimo procedūrai, nei nuobaudų skyrimo procedūrai netaikomi „objektyvūs, skaidrūs ir nediskriminaciniai“ kriterijai. Šiuo atžvilgiu reikia pažymėti, kad nors Teisingumo Teismas sprendimuose *MOTOE* ir *OTOC* pabrėžė, jog svarbu apibrėžti sporto federacijos galimybę naudotis įgaliojimais išduoti leidimus ir taikyti sankcijas pagal prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo nustatytus kriterijus, kad būtų išvengta piktnaudžiavimo rizikos, jis apsiribojo bendrųjų kriterijų nustatymu, tiksliai neapibrėždamas jų turinio.

⁵⁵ Ibáñez Colomo P., „Competition Law and Sports Governance: Disentangling a Complex Relationship“, *World Competition* (2022), Nr. 3, 45 t., p. 337–338.

⁵⁶ Žr. 1994 m. gruodžio 15 d. Sprendimą *DLG* (C-250/92, EU:C:1994:413, 40 ir 41 punktai).

⁵⁷ Žr. tą pačią dieną teikiamos mano išvados byloje C-124/21 P (*International Skating Union / Komisija*) 131 punktą.

112. Manau, kad Teisingumo Teismo jurisprudencijos kriterijų nustatymas turėtų atitikti toliau nurodytus tikslus.

113. Kaip aiškiai matyti iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos, tokiais kriterijais, visų pirma turi būti siekiama apriboti sporto federacijos diskreciją, sumažinant jos vertinimo laisvę, visų pirma galimybę savivaliauti, nepagrįstai ar neteisėtai atsisakant organizuoti trečiųjų šalių sporto varžybas⁵⁸.

114. Antra, šie kriterijai turi padėti kuo aiškiau, objektyviau ir išsamiau nustatyti patekimo į rinką sąlygas, kad bet kuris trečiųjų šalių varžybų organizatorius galėtų ne tik pakankamai aiškiai žinoti, kokios procedūros reikia laikytis ir kokias sąlygas įvykdyti norint patekti į atitinkamą rinką, bet ir numatyti, kad, jei šios sąlygos būtų įvykdytos, atitinkama federacija iš esmės negalėtų atsisakyti leisti jam patekti į rinką.

115. Trečia, atitinkami klubai ir žaidėjai taip pat turi turėti galimybę iš anksto žinoti sąlygas, kuriomis jie galės dalyvauti trečiųjų šalių renginiuose, ir sankcijas už dalyvavimą tokiuose renginiuose. Šios sankcijos ne tik turi turėti atgrasomąjį poveikį, bet ir būti pakankamai aiškios, nuspėjamos ir proporcingos, kad būtų apribota rizika, jog atitinkama federacija savavališkai jas pritaikys.

116. Galiausiai, ketvirta, tiek varžybų organizatoriai, tiek atitinkami klubai ir žaidėjai turi turėti teisių gynimo priemonių, kuriomis galėtų užginčyti galimus sprendimus dėl atsisakymo ar atitinkamų sporto federacijų paskirtas sankcijas. Be to, šios apskundimo priemonės turėtų būti taikomos ne tik federacijos vidaus organams: taip pat turėtų būti numatyta galimybė tokius sprendimus apskusti nepriklausomam organui.

117. Taigi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, atsižvelgdamas į ankstesnėse dalyse išdėstytus principus, turi išnagrinėti UEFA (ir FIFA) taisyklių dėl išankstinio leidimo ir sankcijų proporcingumą. Tačiau šis nagrinėjimas negali būti atliktas abstrakčiai: turi būti atsižvelgiama į faktines, teisines ir ekonomines aplinkybes, kuriomis šios taisyklės bus taikomos, įskaitant ESL ypatumus.

i) Dėl išankstinio leidimo sistemos proporcingumo

118. Iš pat pradžių reikėtų paaiškinti, kad šios išvados 114–116 punktuose aprašyti principai gali būti taikomi tik nepriklausomoms varžyboms, kurios pačios atitinka sporto federacijos siekiamus teisėtai pripažintus tikslus. Vadinasi, net jei UEFA nustatyti kriterijai neatitiktų skaidrumo ir nediskriminavimo kriterijų, tai nereiškia, kad trečiosios šalies varžybos, prieštaraujančios teisėtiems sporto tikslams, turėtų būti leidžiamos ir kad UEFA atsisakymas leisti rengti tokias varžybas negalėtų būti pateisinamas.

⁵⁸ Žr. sprendimus *MOTOE* (51 punktą) ir *OTOC* (88 punktą).

ii) Dėl sankcijų režimo proporcingumo

119. Sprendimuose, kuriuose pripažino, kad šios federacijos taisykles pažeidusiems sportininkams ir profesinės asociacijos nariams skiriamos nuobaudos yra neatsiejamos nuo siekiamų tikslų, Teisingumo Teismas nepamiršo pabrėžti, jog svarbu užtikrinti, kad nagrinėjamos drausminės priemonės būtų proporcingos⁵⁹.

120. Kalbant apie UEFA grasinimus sankcijomis, manau, kad svarbu atskirti sankcijas, kurios gali būti taikomos klubams, nuo sankcijų, kurios, atrodo, bus taikomos kuriant ESL dalyvavusių klubų žaidėjams.

121. Vadinas, sankcijų taikymas žaidėjams, kurie nedalyvavo priimant sprendimą įsteigti ESL, man atrodo neproporcingas, ypač kalbant apie jų dalyvavimą nacionalinių rinktinių veikloje. Taigi sprendimas nubausti žaidėjus, kurie, atrodo, nepadarė jokio nusižengimo UEFA taisyklėms ir kurių dalyvavimas kuriant ESL nėra įrodytas, būtų piktnaudžiavimas šiomis taisyklėmis ir pernelyg griežtas jų taikymas. Be to, jei iš atitinkamų nacionalinių komandų būtų atimta dalis jų žaidėjų, joms taip pat būtų netiesiogiai taikomos sankcijos, o tai irgi atrodo neproporcinga.

122. Taigi sankcijos UEFA asocijuotiems futbolo klubams už dalyvavimą tokiose tarptautinėse varžybose, kaip ESL, gali atrodyti proporcingos, ypač atsižvelgiant į šių klubų vaidmenį organizuojant ir kuriant varžybas, kurios dėl šios išvados 102–105 punktuose išdėstytų priežasčių neatitinka esminių Europos futbolo organizavimo ir veikimo principų.

123. Atsižvelgdamas į tai, kas nurodyta, siūlau Teisingumo Teismui į antrąjį prejudicinį klausimą atsakyti, kad SESV 101 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį nedraudžiami FIFA įstatų 22 ir 71–73 straipsniai bei UEFA įstatų 49 ir 51 straipsniai, kuriuose numatyta, kad naujų visos Europos klubinio futbolo varžybų sukūrimui taikoma išankstinio leidimo sistema, jei, atsižvelgiant į planuojamų varžybų ypatumus, šios sistemos ribojamasis poveikis yra būdingas ir proporcingas siekiant teisėtų UEFA ir FIFA tikslų, susijusių su specifiniu sporto pobūdžiu.

2. Dėl pirmojo prejudicinio klausimo

124. Savo pirmuoju prejudiciniu klausimu ir trečiojo prejudicinio klausimo antrąja dalimi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia sužinoti, ar SESV 102 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį draudžiamos FIFA ir UEFA įstatų nuostatos, susijusios su išankstinio leidimo sistema ir sankcijų režimu.

125. Pirmiausia dera priminti, kad pagal SESV 102 straipsnį draudžiama piktnaudžiauti dominuojančia padėtimi vidaus rinkoje arba didelėje jos dalyje.

126. Piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi sąvoka yra objektyvi ir susijusi su dominuojančią padėtį užimančios įmonės elgesiu rinkoje, kurioje būtent dėl šios įmonės dalyvavimo konkurencija jau yra sumažėjusi; tuo elgesiu, pasitelkiant kitokias nei lemiančias normalią ūkio subjektų prekių ar paslaugų konkurenciją priemones, sudaromos kliūtys rinkoje dar esančiai konkurencijai išlaikyti arba šios konkurencijos plėtrai⁶⁰.

⁵⁹ Žr. 1994 m. gruodžio 15 d. Sprendimą *DLG* (C-250/92, EU:C:1994:413, 41 punktą) ir 2006 m. liepos 18 d. Sprendimą *Meca-Medina ir Majcen / Komisija* (C-519/04 P, EU:C:2006:492, 47 punktą).

⁶⁰ 2021 m. kovo 25 d. Sprendimas *Deutsche Telekom / Komisija* (C-152/19 P, EU:C:2021:238, 41 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).

127. Pagal suformuotą jurisprudenciją dominuojanti padėtis lemia ypatingą ją užimančio subjekto pareigą savo elgesiu netrukdyti veiksmingos ir neiškraipytos konkurencijos plėtrai vidaus rinkoje⁶¹. Klausimas, ar jų elgesys konkrečiu atveju yra piktnaudžiavimas, turi būti nagrinėjamas objektyviai ir konkrečiai, atsižvelgiant į visas faktines aplinkybes, atitinkamos rinkos ypatybes ir nagrinėjamą elgesį, taip pat įvertinant jo faktinį ar galimą išstūmimo poveikį ir veiksmingumą, galintį neutralizuoti šį poveikį vartotojų naudai⁶².

128. Vis dėlto dominuojančios padėties buvimas neatima iš tokią padėtį užimančios įmonės teisės ginti savo pačios komercinius interesus, kai šie yra pažeidžiami⁶³, ar galimybės pagrįstai atlikti veiksmus, kuriuos ji laiko tinkamais jiems apginti, jeigu tokie veiksmai nėra piktnaudžiavimas dominuojančia padėtimi⁶⁴.

a) Dėl UEFA ir FIFA dominuojančios padėties

129. Atsižvelgiant į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo paaiškinimus, reikia daryti prielaidą, kad atitinkama rinka yra tarptautinių futbolo klubų varžybų organizavimo ir komercinio eksploatavimo Europos mastu rinka ir kad UEFA užima dominuojančią (jei ne monopolinę) padėtį rinkoje, nes ji yra vienintelė visų didelių Europos lygmens futbolo klubų varžybų organizatorė.

b) Dėl UEFA ir FIFA piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi

130. Reikėtų priminti, kad sporto federacijai vykdant reguliavimo funkciją – ji skiria asmenis, turinčius teisę organizuoti varžybas ir nustatyti tokių varžybų organizavimo sąlygas – turi būti nustatyti apribojimai, įpareigojimai ar kontrolė, kad atitinkamas juridinis asmuo neiškraipytų konkurencijos, teikdamas pirmenybę savo organizuojamoms varžyboms arba varžyboms, kuriose jis dalyvauja⁶⁵. Šiomis aplinkybėmis FIFA ir UEFA „ypatinga atsakomybė“, kaip ji apibrėžta SESV 102 straipsnyje, pasireiškia būtent tuo, kad jos privalo užtikrinti, kad svarstant prašymus leisti rengti naujas varžybas iš trečiųjų šalių nebūtų *nederamai* atimta galimybė patekti į rinką.

131. Taigi jurisprudencijos dėl „pagalbinių apribojimų“ taikymo analizė, atlikta atsakant į antrąjį prejudicinį klausimą, gali būti pritaikyta šioje byloje nagrinėjant priemones, kurių imamasi pagal SESV 102 straipsnį⁶⁶.

132. Vis dėlto manau, kad dėl išsamumo būtų naudinga trumpai išnagrinėti du klausimus, susijusius su SESV 102 straipsnio taikymu UEFA ir FIFA nustatytoms taisyklėms, kuriuos kai kurios šalys iškėlė savo rašytinėse pastabose ir kurie buvo aptarti per posėdį.

⁶¹ Žr. 2017 m. rugsėjo 6 d. Sprendimą *Intel / Komisija* (C-413/14 P, EU:C:2017:632, 135 punktą).

⁶² 2017 m. rugsėjo 6 d. Sprendimas *Intel / Komisija* (C-413/14 P, EU:C:2017:632, 138 ir 140 punktai).

⁶³ Žr. 1978 m. vasario 14 d. Sprendimą *United Brands ir United Brands Continentaal / Komisija* (27/76, EU:C:1978:22, 189 punktą).

⁶⁴ Žr. generalinio advokato A. Rantos išvadą byloje *Servizio Elettrico Nazionale ir kt.* (C-377/20, EU:C:2021:998, 58 ir 59 punktai).

⁶⁵ Žr. šios išvados 46 punktą.

⁶⁶ Žr. šios išvados 85–121 punktus.

1) *Dėl interesų konfliktų prevencijos, kaip tai suprantama pagal SESV 102 straipsnį*

133. ESLC teigia, kad tai, jog UEFA suteikia sau įgaliojimus leisti rengti alternatyvias varžybas, nors kyla interesų konfliktas, savaime yra piktnaudžiavimas dominuojančia padėtimi. Taigi, ESLC nuomone, vienintelis būdas išspręsti šią situaciją būtų atskirti sporto reguliavimą, varžybų organizavimą ir komercinį eksploatavimą.

134. Vis dėlto, pirma, reikia pabrėžti, kad vien tai, jog sporto federacija veikia ir kaip reguliavimo institucija, ir kaip sporto varžybų organizatorė, savaime nereiškia ES konkurencijos teisės pažeidimo⁶⁷. Iš tikrųjų, nors struktūrinis atskyrimas, kurį palaiko ESLC, t. y. reguliavimo įgaliojimų vykdymo patikėjimas nepriklausomam subjektui, nesusijusiam su jokia atitinkamoje rinkoje veikiančia įmone, pašalintų bet kokių interesų konfliktą, tai nėra vienintelis ir privalomas sprendimas. Taigi iš šios išvados 45 ir 46 punktuose nurodytos Teisingumo Teismo jurisprudencijos matyti, kad, siekdama išvengti galimų interesų konfliktų, federacija taip pat gali nustatyti leidimų trečiosioms šalims rengti varžybas išdavimo tvarką, objektyviai ir be diskriminavimo iš anksto apibrėždama leidimų suteikimo kriterijus.

135. Antra, nustačius struktūrinį atskyrimą, būtų uždrausta visa sporto federacijų, esančių tokioje pačioje padėtyje kaip UEFA ir FIFA, ekonominė veikla, o tokią padėtį sunku suderinti su aplinkybe, kad, nepaisant jų ypatumų, jos taip pat yra įmonės, kurios, kaip ir bet kuri kita įmonė, siekia ekonominių tikslų, kurie yra neatsiejami nuo jų veiklos ir patys savaime nėra antikonkurenciniai.

136. Trečia, jei sporto federacijos vykdoma „reguliavimo“ ir „komercinė“ veikla būtų („priverstinai“) atskirta, kiltų pavojus, kad tai prieštarautų „Europos sporto modeliui“, ypač sporto šakų, kuriose piramidinė struktūra yra svarbi, kaip antai futbolo, atžvilgiu. Vykdamas šią sporto veiklą reguliavimo ir ekonominė funkcijos yra susijusios ir viena nuo kitos priklauso, nes iš šių federacijų globojamų varžybų komercinio eksploatavimo gaunamos pajamos yra perskirstomos atitinkamos sporto šakos vystymo tikslais.

2) *Dėl „esminių išteklių“ teorijos taikymo*

137. Nagrinėjant pirmąjį prejudicinį klausimą kilo konkretus klausimas, susijęs su galimu Teisingumo Teismo jurisprudencijos dėl „esminių išteklių“, grindžiamos sprendimu *Bronner*⁶⁸, reikšmingumu nagrinėjant FIFA ir UEFA nustatytas išankstinio leidimo ir dalyvavimo taisykles pagal SESV 102 straipsnį.

138. Pagal esminių išteklių teoriją dominuojanti įmonė, kuriai priklauso esminė infrastruktūra arba kuri ją kontroliuoja, gali būti priversta bendradarbiauti su savo konkurentais, be diskriminacijos suteikdama jiems prieigą prie šios infrastruktūros. Taigi Sprendime *Bronner* Teisingumo Teismas nusprendė, jog tam, kad dominuojančią padėtį užimančios įmonės atsisakymas suteikti prieigą prie infrastruktūros ar paslaugų būtų laikomas piktnaudžiavimu, kaip tai suprantama pagal SESV 102 straipsnį, būtina, kad dėl šio atsisakymo būtų panaikinta bet kokia konkurencija ieškovo paslaugų rinkoje, kad pati paslauga negalėtų būti objektyviai pateisinama ir kad pati paslauga būtų būtina pareiškėjo veiklai vykdyti ta prasme, kad nebūtų jokių realių ar potencialių jos pakaitalų⁶⁹.

⁶⁷ Žr. šios išvados 46 ir 48 punktus.

⁶⁸ 1998 m. lapkričio 26 d. sprendimas (C-7/97, EU:C:1998:569).

⁶⁹ 1998 m. lapkričio 26 d. Sprendimo *Bronner* (C-7/97, ECLI:EU:C:1998:569, 41 punktus).

139. Dėl toliau nurodytų priežasčių manau, kad UEFA ir FIFA „ekosistema“ negali būti laikoma „svarbia priemone“ ir kad dėl to ši teorija šioje byloje neturi būti taikoma.

140. Pirma, kalbant apie reikalavimą gauti išankstinį leidimą, reikia pažymėti, kad jis nėra būtinas trečiajai šaliai, pavyzdžiui, ESLC, norint organizuoti naujas futbolo varžybas. Kaip pažymėta šios išvados 75 punkte, nėra jokių teisinių kliūčių, kurios trukdytų ESLC iniciatyvoje dalyvaujantiems klubams laisvai kurti ir organizuoti savo varžybas už UEFA ir FIFA ekosistemos ribų. Todėl šių federacijų leidimo reikia tik tuo atveju, jei ESL dalyvaujantys klubai nori likti UEFA nariais ir toliau dalyvauti jos rengiamose futbolo varžybose.

141. Antra, norint sukurti tokią lygą kaip ESL, nereikia atkartoti esamos UEFA infrastruktūros ir su ja susijusių įsipareigojimų. Naujų nepriklausomų varžybų organizatoriai nėra įpareigoti kurti savo projektą pagal organizacinį modelį, kuris būtų panašus į UEFA ir FIFA organizacinį modelį. Taigi, kaip minėta šios išvados 106 ir 107 punktuose, tikrasis šios bylos klausimas – ar šie klubai galės susikurti savo lygą ir pretenduoti tuo pačiu metu toliau dalyvauti FIFA ir UEFA futbolo ekosistemoje bei jų organizuojamose varžybose. Tokiu atveju jurisprudencija dėl esminių išteklių negali būti svarbi.

142. Trečia, jurisprudencijos dėl esminių priemonių taikymas pateisinamas tik tuo atveju, jei atsisakymas suteikti prieigą gali panaikinti ar pernelyg apsunkinti bet kokią konkurenciją susijusioje rinkoje arba užkirsti kelią naujo produkto, kuriam yra paklausa, įvedimui į rinką, o nagrinėjamu atveju taip nėra.

143. Ketvirta, atsižvelgiant į šios išvados 132–142 punktuose išdėstytas pastabas, man atrodo, kad UEFA atsisakymas gali būti objektyviai pateisinamas tiek sportiniu požiūriu, atsižvelgiant į teisėtus šios federacijos tikslus, tiek ekonominiu požiūriu, siekiant kovoti su parazitavimu arba „dvigubos narystės“ reiškiniu, galinčiu susilpninti UEFA ir FIFA padėtį rinkoje⁷⁰.

144. Atsižvelgdamas į išdėstytus argumentus, siūlau Teisingumo Teismui į antrąjį prejudicinį klausimą atsakyti, kad SESV 102 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį nedraudžiami FIFA įstatų 22 ir 71–73 straipsniai bei UEFA įstatų 49 ir 51 straipsniai, kuriuose numatyta, kad naujų visos Europos klubinio futbolo varžybų sukūrimui taikoma išankstinio leidimo sistema, jei, atsižvelgiant į planuojamų varžybų ypatumus, šios sistemos ribojamasis poveikis yra neatsiejamas ir proporcingas siekiant teisėtų UEFA ir FIFA tikslų, susijusių su specifiniu sporto pobūdžiu.

3. Dėl trečiojo prejudicinio klausimo

145. Kadangi trečiajame prejudiciniame klausime nurodyto veiksmo konkurencinio teisėtumo klausimas neatsiejamai susijęs su taisyklių, kurios yra pirmųjų dviejų prejudicinių klausimų objektas, klausimu, jie buvo nagrinėjami kartu, kaip nurodyta šios išvados 54 punkte. Konkrečiai su UEFA ir FIFA sankcijomis susiję klausimai yra išnagrinėti šios išvados 83, 84, 101–108, 111–117 ir 119–122 punktuose.

146. Atsižvelgdamas į išdėstytus argumentus, siūlau Teisingumo Teismui į trečiąjį prejudicinį klausimą atsakyti, kad SESV 101 ir 102 straipsniai turi būti aiškinami taip, kad pagal juos nedraudžiama FIFA, UEFA, joms priklausančioms federacijoms ar jų nacionalinėms lygoms grasinti taikyti sankcijas šioms federacijoms priklausantiems klubams, jei šie dalyvauja naujų visos Europos klubinio futbolo varžybų kūrimo projekte, galinčiame pakenkti šių federacijų,

⁷⁰ Žr. šios išvados 106–108 punktus.

kurių nariai jie yra, teisėtai siekiamiems tikslams. Nepaisant to, žaidėjams, kurie nedalyvavo atitinkamame projekte, taikomos pašalinimo sankcijos yra neproporcingos, ypač kalbant apie žaidėjų pašalinimą iš nacionalinių rinkinių.

4. Dėl penktojo prejudicinio klausimo

147. Penktajame prejudiciniame klausime prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs nacionalinis teismas abejoja, ar galima taikyti „klasikines“ išimtis ir konkurencinius pagrindimus, kaip antai numatytus SESV 101 straipsnio 3 dalyje ir nustatytus jurisprudencijoje, susijusioje su SESV 102 straipsniu⁷¹.

148. Pirmiausia pažymėtina, kad į šį klausimą reikėtų atsakyti tik tuo atveju, jei Teisingumo Teismas, atsižvelgdamas į atsakymus į pirmąjį ir antrąjį klausimus, nustatytų, kad buvo pažeisti SESV 101 ir 102 straipsniai. Tačiau, atsižvelgiant į atsakymus, kuriuos siūlau pateikti į šiuos klausimus, taip nėra.

149. Be to, iš suformuotos jurisprudencijos matyti, kad šalis, kaltinama pažeidusi konkurencijos taisykles, turi įrodyti, kad jos elgesys atitinka sąlygas, leidžiančias manyti, kad jai taikoma SESV 101 straipsnio 3 dalis⁷², arba yra objektyviai pateisinamas pagal SESV 102 straipsnį⁷³. Vis dėlto reikia konstatuoti, kad nagrinėjamu atveju sprendimas dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą buvo priimtas prieš tai neišklausius FIFA ir UEFA, todėl jos negalėjo pateikti argumentų ir įrodymų, susijusių su šių sąlygų laikymusi konkrečiomis nagrinėjamos bylos aplinkybėmis⁷⁴.

150. Atsižvelgdamas į atsakymus į pirmuosius tris klausimus ir pateiktus paaiškinimus manau, kad į penktąjį prejudicinį klausimą nereikia atsakyti.

5. Dėl ketvirtojo prejudicinio klausimo

151. Ketvirtajame prejudiciniame klausime Teisingumo Teismo prašoma priimti sprendimą dėl FIFA nustatytų taisyklių, susijusių su teisių į sporto renginius eksploatavimu, suderinamumo su SESV 101 ir 102 straipsniais. Visų pirma šiose taisyklėse numatyta, kad visos teisės, susijusios su tarptautinių futbolo varžybų naudojimu, „iš pradžių“ priklauso FIFA ir regioninėms konfederacijoms, pavyzdžiui, UEFA, kurios yra „vienintelės institucijos, kompetingos leisti transliuoti jų jurisdikcijai priskirtas rungtynes ir renginius visų pirma audiovizualinėse laikmenose, neribojant vietos, turinio, datos, technikos ar teisių“.

⁷¹ Žr., be kita ko, 2012 m. kovo 27 d. Sprendimą *Post Danmark* (C-209/10, EU:C:2012:172, 40–42 punktai).

⁷² Iš tikrųjų pagal 101 straipsnio 3 dalį galima pripažinti 1 dalies nuostatas netaikytinomis, jeigu įmonių susitarimai padeda „tobulinti prekių gamybą ar paskirstymą arba skatinti technikos ir ekonomikos pažangą, kartu sudarydami sąlygas vartotojams sąžiningai dalytis gaunama nauda“, jeigu atitinkamoms įmonėms nėra nustatomi „apribojimai, nebūtini šiems tikslams pasiekti“.

⁷³ Žr. 2002 m. gruodžio 16 d. Reglamento (EB) Nr. 1/2003 dėl konkurencijos taisyklių, nustatytų [EB] 81 ir 82 straipsniuose, įgyvendinimo (OL L 1, 2003, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 8 sk., 2 t., p. 205) 5 konstatuojamąją dalį ir 2 straipsnį; taip pat 1985 m. liepos 11 d. Sprendimą *Remia ir kt. / Komisija* (42/84, EU:C:1985:327, 45 punktas) ir 2009 m. spalio 6 d. Sprendimą *GlaxoSmithKline Services ir kt. / Komisija ir kt.* (C-501/06 P, C-513/06 P, C-515/06 P ir C-519/06 P, EU:C:2009:610, 82 ir 83 punktai).

⁷⁴ Žr. šios išvados 17 punktą.

a) Pirminės pastabos

152. Prieš pereinant prie ketvirtojo prejudicinio klausimo analizės, manau, svarbu pateikti tam tikrus paaiškinimus, susijusius su šių taisyklių kontekstu, ypač atsižvelgiant į tam tikras prašymą priimti prejudicinį sprendimą patekusio teismo išvadas dėl šių nuostatų aiškinimo, kartu primenant, kad Teisingumo Teismas neturi kompetencijos aiškinti FIFA ir UEFA įstatų, kurie, akivaizdu, nėra Sąjungos teisės aktai.

153. FIFA įstatų 67 ir 68 straipsniuose teigiama, kad FIFA pretenduoja į išimtinę pirminę teisių, atsirandančių per UEFA jurisdikcijai priskirtas varžybas, nuosavybę. Reikia konstatuoti, kad tai, jog FIFA įstatuose ši sąvoka neapibrėžta, kelia tam tikrą painiavą ir tai rodo skirtingos vienos šalies – ESLC ir kitos šalies – FIFA ir UEFA – pozicijos. Taigi ESLC palaiko (santykinai platų) termino „jurisdikcija“ pažodinį aiškinimą ir teigia, kad jis apima visišką (ir išimtinį) futbolo teisių į visas varžybas, geografiškai vykstančias Europos žemyne, pasisavinimą. Ir atvirkščiai, FIFA ir UEFA iš esmės teigia, kad sąvoka „jurisdikcija“ yra teisinė, o ne geografinė, nes apima tik varžybas, kurias jos leidžia organizuoti Europoje.

154. Komisija mano, kad šios nuostatos turi būti aiškinamos kartu su UEFA įstatų 49 straipsnio 1 dalimi, kurioje nustatyta, kad tik UEFA yra kompetentinga Europoje organizuoti tarptautines varžybas, kuriose dalyvauja jos asociacijos ir (arba) klubai. Šias formuluotes kartu galima suprasti taip, kad, kaip, atrodo, teigia prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, jos reiškia, jog FIFA reikalauja visiškai neribotos išimtinės UEFA nuosavybės teisės į varžybas, kuriose dalyvauja asociacijoms, kurios yra jos narės, priklausantys klubai, o tai, atrodo, reiškia, kad ši nuosavybės teisė apima ir teises, susijusias su tokiomis varžybomis, kaip ESL.

155. Šiuo klausimu pirmiausia reikėtų priminti, kad FIFA įstatų 67 ir 68 straipsnių nuostatos atitinka tam tikrą ypač populiarioms sporto šakoms, įskaitant futbolą, būdingą kontekstą, kuriame egzistuoja centralizuoto teisių į svarbiausias varžybas eksploataavimo mechanizmas.

156. Priešingai, nei teigia ESLC, neatrodo, kad šio modelio struktūra yra grindžiama pareiga prieš futbolo klubų arba futbolo varžybų organizatorių valią perduoti jų turimas teises UEFA. Veikia atvirkščiai – atrodo, kad teisiniu požiūriu UEFA varžybose dalyvaujantys klubai savo noru pavedė UEFA naudotis savo sportinėmis teisėmis, nors ir toliau išlieka galutiniai faktiniai šių teisių savininkai ir gauna dalį jų pardavimo pajamų. Taigi aptariamuose straipsniuose numatyta „pirminė“, visiška ir išimtinė nuosavybė konceptualiai gali būti suprantama tik kaip UEFA (kaip Europos futbolo varžybų organizatorės) ir profesionalių futbolo klubų (kaip varžybų dalyvių) bendros nuosavybės išraiška⁷⁵.

157. Antra, nors FIFA įstatų 67 ir 68 straipsniuose esama dviprasmiškų formuluočių, kurios gali būti aiškinamos kaip apimančios ir trečiųjų šalių organizuojamas futbolo varžybas Europoje, manau, kad šios nuostatos negali būti suprantamos kaip įpareigojančios privaloma tvarka perleisti šias teises UEFA, kai jos kyla iš trečiųjų šalių varžybų, nesusijusių su šia federacija. Mano nuomone, šios nuostatos gali būti susijusios tik su komercinėmis teisėmis, kylančiomis iš UEFA globojamų varžybų, todėl šios taisyklės negali būti taikomos jokioms nepriklausomoms varžyboms, organizuojamoms už UEFA ekosistemos ribų. Be to, privati įstaiga jokiomis

⁷⁵ Šiuo klausimu taip pat žr. 2003 m. liepos 23 d. Komisijos sprendimo dėl procedūros pagal EB sutarties 81 straipsnį ir EEE susitarimo 53 straipsnį (COMP/C.2-37.398 – Bendras komercinių UEFA Čempionų lygos teisių pardavimas) 110, 122 ir 123 konstatuojamąsias dalis (OL L 291, 2003, p. 25).

aplinkybėmis negalėtų savo taisyklėmis reguliuoti kitų nuo jos nepriklausomų privačių įstaigų elgesio. Tokių varžybų organizatoriai iš principo galėtų laisvai, be jokio UEFA įsikišimo, savo nuožiūra naudotis iš tų varžybų kylančiomis teisėmis.

b) Analizė

158. Neabejotina, kad FIFA, kaip įmonių asociacija arba įmonė, organizuojanti ir komerciškai eksploatuojanti tarptautines futbolo varžybas, vykdo ekonominę veiklą, susijusią su intelektinėmis, komercinėmis, techninėmis ir finansinėmis investicijomis. Tokiai veiklai iš esmės turi būti taikoma teisinė apsauga ir už ją turi būti mokamas atlygis, kurio esminis, bet ne vienintelis, šaltinis gali būti su varžybomis susijusių sportinių teisių (transliavimo, retransliavimo ar kitų) eksploatavimas.

159. Be to, iš Komisijos sprendimų dėl tokių susitarimų dėl prekybos su varžybomis susijusiomis teisėmis praktikos ir ypač iš jos sprendimo dėl bendro UEFA Čempionų lygos komercinių teisių pardavimo matyti, kad susitarimais, pagal kuriuos tokios teisės išimties tvarka suteikiamos vieninteliam subjektui, gali būti ribojama konkurencija⁷⁶ (nepaisant to, kad pagal SESV 101 straipsnio 3 dalį jiems gali būti taikoma išimtis)⁷⁷.

160. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo klausimas iš esmės skiriasi nuo to, kurį minėtame sprendime nagrinėjo Komisija, nes įtariamas konkurencijos ribojimas šioje byloje neapsiriboja tik bendro pardavimo ir išimtinio komercinių teisių į konkrečias UEFA varžybas naudojimo klausimu, bet yra susijęs ir su įtariamu teisių į kitas varžybas, kurios gali vykti Europoje, „pasisavinimu“ ir su tuo, kad šių taisyklių tikslas arba poveikis – papildyti UEFA monopolį futbolo varžybų organizavimo ir komercinio eksploatavimo rinkoje; abu šie klausimai yra susiję, nes keliami dėl pagal FIFA įstatus UEFA suteiktų įgaliojimų ir teisių būti išimtinė komercinių teisių į Europoje vykstančias futbolo varžybas turėtoja ir pardavėja.

161. Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad nagrinėjamu atveju FIFA arba UEFA naudojimas futbolo teisėmis yra „išvestinė“ arba „pagalbinė“ ekonominė veikla, palyginti su „pagrindine“ ekonomine veikla, t. y. tarptautinių futbolo varžybų organizavimu ir komerciniu eksploatavimu, kuri buvo analizuojama nagrinėjant pirmuosius du prejudicinius klausimus. Iš tikrųjų bendra UEFA taisyklių analizė rodo, kad visoms varžyboms, kuriose dalyvauja UEFA priklausantys klubai, turėtų būti taikomos UEFA taisyklės, įskaitant taisykles, susijusias su šių teisių eksploatavimu. Iš to matyti, kad toks scenarijus gali lemti konkurencijos ribojimą, nes šios taisyklės gali būti laikomos (papildomomis) patekimo į rinką kliūtimis, trukdančiomis kurti ir plėtoti naujas sporto varžybas, taigi turinčiomis (bent jau potencialų) konkurenciją ribojantį poveikį varžybų organizavimo ir komercinio eksploatavimo rinkoje (prisidedančiomis prie rinkos uždarymo darant žalą konkurentams), taip pat sportinių teisių naudojimo rinkoje (reikalaujant, kad klubai visomis šiomis teisėmis naudotųsi centralizuotai ir išimties tvarka).

162. Jei konkurencijos ribojimas gali būti įrodytas, antruoju etapu reikėtų išnagrinėti, ar šis ribojimas neatsiejamas nuo teisėto tikslo siekimo ir jam proporcingas, ar konkurenciją ribojančiam elgesiui gali būti taikoma atskira išimtis pagal SESV 101 straipsnio 3 dalį arba ar jis yra objektyviai pateisinamas pagal SESV 102 straipsnį.

⁷⁶ Žr. Sprendimo „Bendras komercinių UEFA Čempionų lygos teisių pardavimas“ 113–132 konstatuojamąsias dalis.

⁷⁷ Žr. Sprendimo „Bendras komercinių UEFA Čempionų lygos teisių pardavimas“ 136–197 konstatuojamąsias dalis.

163. Pirma, kalbant apie galimą šių apribojimų pateisinimą pagal pagalbinių apribojimų teoriją, pažymėtina, kad šis klausimas iš esmės turėtų būti svarstomas atsižvelgiant į šios išvados 93–118 punktuose atliktą analizę.

164. Konkrečiau kalbant apie teisėtus tikslus, kurių siekiama šiomis taisyklėmis, be tų, kurie susiję su „Europos sporto modeliu“ ir aprašyti šios išvados 30 ir 95–98 punktuose, nagrinėjamu atveju ypač svarbus finansinio solidarumo tikslas, nes atrodo, kad didelė perskirstomo pelno dalis tiesiogiai gaunama iš šių varžybų komercinių teisių naudojimo. Šiuo klausimu pažymėtina, kad FIFA įstatų 67 ir 68 straipsniais siekiama teisėto tikslo, kurį, be kita ko, Komisija pripažino sprendime „Bendras komercinių UEFA Čempionų lygos teisių pardavimas“, t. y. maksimaliai padidinti pajamas iš sportinių teisių, susijusių su UEFA organizuojamomis varžybomis, naudojimo, kurios būtų skiriamos bendrai futbolo plėtrai ir solidarumui su žemesnių „piramidės“ lygmenų klubais⁷⁸.

165. Be to, atsižvelgiant į patikrinimus, kuriuos turi atlikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, šie straipsniai atrodo proporcingi siekiant tokio tikslo, nes jais FIFA ir UEFA suteikiama nuosavybės teisė į aptariamąsias teises, kadangi tokia tvarka padėtų išvengti sunkumų, kurių kiltų dėl nuolatinių pakartotinių derybų dėl atitinkamų pajamų paskirstymo tarp klubų.

166. Šiuo klausimu reikėtų priminti, kad futbolui būdinga klubų ekonominė tarpusavio priklausomybė, todėl varžybų finansinė sėkmė visų pirma priklauso nuo tam tikros klubų lygybės. Pajamų, gaunamų iš komercinio naudojimosi sporto varžybų teisėmis, perskirstymas atitinka šį tikslą užtikrinti „pusiausvyrą“. Taigi, jei kiekvienas klubas galėtų vienašališkai derėtis dėl visų savo komercinių teisių, įskaitant teises, atsirandančias dėl dalyvavimo klubų varžybose (pvz., teises į televizijos transliacijas), kiltų pavojus klubų pusiausvyrai.

167. Be to, reikia pažymėti, kad, kaip nurodė Teisingumo Teismas, pagrindinėje byloje nagrinėjimų teisių naudojimas yra susijęs su sporto šaka, kuri turi „didelę visuomeninę reikšmę“⁷⁹. Vadovaudamasis šia logika Sąjungos teisės aktų leidėjas priėmė teisės aktą, kuriame, be kita ko, numatė kiekvienos valstybės narės galimybę nurodyti užtikrinti atvirą itin reikšmingų visuomenei įvykių transliavimą⁸⁰.

168. Dėl tų pačių priežasčių, kurios nurodytos atsakant į penktąjį klausimą, manau, kad nereikia priimti sprendimo dėl galimų pateisinimų, susijusių su SESV 101 ir 102 straipsniais. Tačiau dėl išsamumo reikėtų pažymėti, kad Sprendime „Bendras UEFA Čempionų lygos komercinių teisių pardavimas“ Komisija laikėsi nuomonės, jog UEFA bendro komercinių teisių naudojimo susitarimui taikoma individuali išimtis pagal SESV 101 straipsnio 3 dalį. Šiuo klausimu Komisija nusprendė, kad šios taisyklės iš tikrųjų yra naudingos naudotojams, nes su šiomis visos Europos futbolo klubų varžybomis susiję žiniasklaidos produktai komerciškai eksploatuojami vienoje prekybos vietoje ir kitaip jų nebūtų galima taip pat veiksmingai gaminti ir platinti⁸¹.

169. Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, siūlau Teisingumo Teismui į ketvirtąjį prejudicinį klausimą atsakyti, kad SESV 101 ir 102 straipsniai turi būti aiškinami taip, kad jais nedraudžiami FIFA įstatų 67 ir 68 straipsniai, nes apribojimai, susiję su išimtinė prekyba su FIFA ir UEFA

⁷⁸ Žr. Sprendimo „Bendras komercinių UEFA Čempionų lygos teisių pardavimas“ 131 konstatuojamąją dalį.

⁷⁹ Žr. 1995 m. gruodžio 15 d. Sprendimą *Bosman* (C-415/93, EU:C:1995:463, 106 punktas).

⁸⁰ Žr. 1997 m. birželio 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 97/36/EB, iš dalies keičiančios Tarybos direktyvą 89/552/EEB dėl valstybių narių įstatymuose ir kituose teisės aktuose išdėstyti nuostatų, susijusių su televizijos programų transliavimu, derinimo (OL L 202, 1997, p. 60, 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 6 sk., 2 t., p. 321) 18 ir 19 konstatuojamąsias dalis.

⁸¹ Žr. Sprendimo „Bendras komercinių UEFA Čempionų lygos teisių pardavimas“ 136–196 konstatuojamąsias dalis.

organizuojamomis varžybomis susijusiomis teisėmis, atrodo neatsiejami nuo teisėtų tikslų, susijusių su specifiniu sporto pobūdžiu, ir jiems proporcingi. Be to, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi išnagrinėti, ar nagrinėjamiems straipsniams gali būti taikoma SESV 101 straipsnio 3 dalyje numatyta išimtis, ar esama objektyvaus tokio elgesio pateisinimo, kaip tai suprantama pagal SESV 102 straipsnį.

6. Dėl šeštojo prejudicinio klausimo

170. Savo šeštoju prejudiciniu klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia sužinoti, ar FIFA ir UEFA išankstinio leidimo rengti tarptautines futbolo varžybas ir profesionalių futbolo klubų bei žaidėjų dalyvavimo jose taisyklės yra suderinamos su Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo straipsniais, skirtais keturioms pagrindinėms ekonominėms laisvėms.

171. Šiuo klausimu iš suformuotos jurisprudencijos matyti, kad draudimai pažeisti SESV įtvirtintas pagrindines ekonomines laisves taikomi ne tik viešosios teisės aktams ir apskritai valstybių narių taikomoms priemonėms, bet ir privatinės teisės aktams ar priemonėms, įskaitant sporto federacijų priimtas taisykles ar praktiką⁸². Taigi iš tos pačios Teisingumo Teismo jurisprudencijos matyti, kad nors sporto federacijos gali laisvai nustatyti savo taisykles, dėl turimos autonomijos negalima leisti joms riboti SESV suteiktų teisių įgyvendinimo.

172. Vis dėlto iš Teisingumo Teismo suformuotos jurisprudencijos matyti, kad tam tikri reglamentai ar praktika, kuriuos nustato sporto įstaigos (pavyzdžiui, Tarptautinis olimpinis komitetas) arba (nacionalinės ar tarptautinės) federacijos, nuo pat pradžių turi būti laikomi nepatenkančiais į SESV nuostatų, susijusių su pagrindinėmis ekonominėmis laisvėmis, taikymo sritį, nes yra susiję su klausimais „tik [apie] sportą“ ir nesusiję su ekonomine veikla⁸³. Tačiau Teisingumo Teismas pabrėžė, kad ši „išimtis sportui“ turi apsiriboti savo dalyku⁸⁴, ir dėl šios priežasties iki šiol nustatė, kad ji taikytina tik labai ribotam skaičiui taisyklių, kurios susijusios su sporto veiklos „esme“⁸⁵. Todėl šia išimtimi negalima remtis siekiant iš SESV taikymo srities pašalinti visą sporto veiklą. Kadangi priemonę apibūdinant kaip „sportinę išimtį“ ji pašalinama iš šios sutarties nuostatų ir atitinkamai – bet kokios kontrolės taikymo srities, šią sąvoką reikia aiškinti siaurai.

173. Iš šios jurisprudencijos matyti, kad UEFA numatytai išankstinio leidimo sistemai dėl jos ypatybių negali būti taikoma „sporto išimtis“. Taigi, nors šios sistemos „sportiniai“ aspektai neabejotini, ji taip pat (ir neabejotinai) turi ekonominį aspektą, nes suteikdama UEFA galimybę kontroliuoti sporto varžybų organizavimo rinką ir taip neleisti į ją patekti, ji gali daryti poveikį pagrindinėms laisvėms.

174. Kadangi nagrinėjamos UEFA taisyklės patenka į SESV nuostatų, susijusių su pagrindinėmis ekonominėmis laisvėmis, taikymo sritį, būtina nustatyti, pirma, su kokiomis laisvėmis jos susijusios, ir, antra, ar jos yra ribojamos.

⁸² Žr. 2019 m. birželio 13 d. Sprendimą *TopFit ir Biffi* (C-22/18, EU:C:2019:497, 39 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).

⁸³ Žr. 2000 m. balandžio 11 d. Sprendimą *Deliège* (C-51/96 ir C-191/97, EU:C:2000:199, 43, 44, 64 ir 69 punktai bei juose nurodyta jurisprudencija).

⁸⁴ Žr. 2003 m. gegužės 8 d. Sprendimą *Deutscher Handballbund* (C-438/00, EU:C:2003:255, 54–56 punktai ir juose nurodyta jurisprudencija).

⁸⁵ Iš minėtos jurisprudencijos matyti, kad ši išimtis daugiausia taikoma reglamentams ar praktikai, pateisinamiems „ne ekonominiais“ pagrindais, susijusiais su tam tikrų rungtynių specifiniu pobūdžiu ir tvarka arba sporto komandų sudėtimi.

175. Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad atsižvelgiant į UEFA diskreciją, leidžiančią jai kontroliuoti patekimą į rinką remiantis jos pačios nustatytais kriterijais, šios federacijos nustatytos išankstinio leidimo ir dalyvavimo taisyklės gali būti laikomos galinčiomis apriboti, pirma, SESV 49 ir 56 straipsnių nuostatas, susijusias su įsisteigimo laisve ir laisve teikti paslaugas įmonėms, norinčioms patekti į sporto varžybų organizavimo rinką. Taigi šios taisyklės gali turėti neigiamą įtaką alternatyvių tarptautinių futbolo varžybų organizatorių, kaip antai ESLC, galimybei pasinaudoti šių profesionalių futbolo klubų, kurie samdo šiuos žaidėjus, yra užsitikrinę jų paslaugas arba svarsto tai padaryti, paslaugomis, žinant, kad jie negalės to daryti be FIFA ar UEFA leidimo rengti ir komerciškai eksploatuoti šių klubų planuojamas tarptautines varžybas.

176. Antra, dėl UEFA taisyklėse numatytų pašalinimo sankcijų aptariamoms taisyklės daro poveikį pačių klubų galimybei steigti savo varžybas (jeigu jų neorganizuoja trečioji šalis) ir teikti paslaugas trečiosios šalies varžyboms.

177. Trečia, dėl FIFA ir UEFA nustatytų išankstinio leidimo ir dalyvavimo taisyklių žaidėjams taip pat gali tapti mažiau patrauklu laisvai judėti (kaip apibrėžta SESV 45 straipsnyje), teikti paslaugas profesionalaus futbolo klubams, įsisteigusiems ne jų kilmės valstybėse narėse (arba būti juose įdarbintiems), kaip antai klubams, kurie yra ESLC nariai, siekiant sudaryti sąlygas tokiems klubams dalyvauti tarptautinėse varžybose, konkuruojančiose su FIFA ir UEFA organizuojamomis ir komerciškai eksploatuojamomis varžybomis, kaip antai ESL. Be to, jei šie žaidėjai taip pasielgtų, jiems galėtų grėsti pašalinimo sankcija ir, platesne prasme, pavojus, kad gali būti padaryta žala jų profesinei karjerai ir ekonominei veiklai.

178. Ketvirta, nors SESV 63 straipsnyje įtvirtintas laisvas kapitalo judėjimas atlieka tik pagalbinių vaidmenį įsisteigimo laisvės ir laisvės teikti paslaugas atžvilgiu, jis taip pat yra susijęs su laisvu kapitalo judėjimu, nes iš sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą ir ESLC pastabų matyti, kad jos įsteigimui ir plėtrai reikia daug lėšų, kurias gali suteikti įvairiose valstybėse narėse įsteigtos finansų institucijos.

179. Galiausiai prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi išnagrinėti, ar šioje byloje nagrinėjamos išankstinio leidimo ir dalyvavimo taisyklės yra pagrįstos, o jei taip, ar jos yra tinkamos, nuoseklios ir proporcingos. Mano nuomone, ši analizė iš esmės sutampa su pagalbinių apribojimų analize⁸⁶.

180. Šiuo atžvilgiu norėčiau pabrėžti, pirma, kad tokiais argumentais, žinoma, gali remtis sporto federacijos, kurioms prieštarauja SESV garantuojamos pagrindinės ekonominės laisvės⁸⁷.

181. Antra, dėl bendrojo intereso tikslų, galinčių pateisinti pagrindinių ekonominių laisvių apribojimus sporto federacijų priimtomis taisyklėmis, remiuosi šios išvados 93 ir 94 punktuose pateikta analize. Taip pat reikėtų pažymėti, kad kai kuriuos iš šių tikslų Teisingumo Teismas jau pripažino. Nagrinėjamu atveju ypač svarbūs visoms sporto federacijoms bendri tikslai, pavyzdžiui, užtikrinti varžybų reguliarumą⁸⁸ ir tinkamą jų eigą taikant atitinkamas taisykles ar kriterijus⁸⁹. Taip pat svarbūs komandinei sporto šakai, pavyzdžiui, futbolui, būdingesni tikslai išlaikyti pusiausvyrą tarp klubų, užtikrinti lygias galimybes ir išsaugoti rezultatų neapibrėžtumą⁹⁰.

⁸⁶ Žr. šios išvados 95–99 ir 101–110 punktus.

⁸⁷ Žr. 1995 m. gruodžio 15 d. Sprendimą *Bosman* (C-415/93, EU:C:1995:463, 86 punktas).

⁸⁸ Šiuo klausimu žr., pavyzdžiui, 2000 m. balandžio 13 d. Sprendimą *Lehtonen ir Castors Braine* (C-176/96, EU:C:2000:201, 53 punktas).

⁸⁹ Šiuo klausimu žr. 2019 m. birželio 13 d. Sprendimą *TopFit ir Biffi* (C-22/18, EU:C:2019:497, 60 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

⁹⁰ Žr. 1995 m. gruodžio 15 d. Sprendimą *Bosman* (C-415/93, EU:C:1995:463, 106 punktas).

182. Trečia, kalbant apie proporcingumo „testą“, iš pat pradžių reikia pažymėti, kad Teisingumo Teismas nepripažįsta išankstinio leidimo sistemų teisėtumo *per se* ir kiekvienu konkrečiu atveju daugiausia dėmesio skiria pagrįstumo ir proporcingumo vertinimui, kaip nurodė ir prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas⁹¹. Iš šios jurisprudencijos matyti, kad nors sporto federacijos turi nustatyti atitinkamas taisyklės, užtikrinančias tinkamą varžybų eigą, šios taisyklės neturi viršyti to, kas būtina siekiamam tikslui pasiekti⁹². Tai sporto srityje taip pat patvirtinta neseniai Teisingumo Teismo priimtame sprendime byloje *TopFit*, kurioje buvo nuspręsta, jog tam, kad išankstinio leidimo sistema būtų pateisinama atsižvelgiant į nuostatas dėl judėjimo laisvės, ji bet kuriuo atveju turi būti grindžiama objektyviais, nediskriminaciniais ir iš anksto žinomais kriterijais, kad būtų galima nustatyti sporto federacijos diskrecijos įgyvendinimo pagrindus, siekiant užtikrinti, kad šia diskrecija nebūtų naudojama savavališkai⁹³.

183. Pažymėtina, kad abiem atvejais buvo taikomos taisyklės, numatančios sportininkų nepriėmimą arba visišką pašalinimą dėl jų pilietybės. Todėl Teisingumo Teismas nustatė, kad tokios sporto federacijų priimtose taisyklės, kuriomis diskriminuojama dėl pilietybės, yra neproporcingos dėl paties savo pobūdžio⁹⁴.

184. Dėl tų pačių priežasčių, kurios išdėstytos šios išvados 111–117 punktuose, man atrodo, kad išankstinio leidimo sistema apsiriboja tuo, kas būtina UEFA teisėtiems tikslams pasiekti.

185. Be to manau, kad taikant proporcingumo kriterijų negalima neatsižvelgti į akivaizdžius sporto federacijos, atskiro žaidėjo (mėgėjo ar profesionalo) ir futbolo klubų „galios pusiausvyros“ skirtumus, nes kai kurie klubai yra vieni galingiausių pasaulyje, turint omenyje jų turimą visuomenės paramą, žinomumą žiniasklaidoje ir finansavimą.

186. SESV 45, 49, 56 ir 63 straipsniai turi būti aiškinami taip, kad pagal juos nedraudžiami FIFA įstatų 22 ir 71–73 straipsniai bei UEFA įstatų 49 ir 51 straipsniai, kuriuose numatyta, kad naujų visos Europos klubinio futbolo varžybų sukūrimui taikoma išankstinio leidimo sistema, jeigu šis reikalavimas yra tinkamas ir būtinas šiam tikslui pasiekti atsižvelgiant į planuojamų varžybų ypatumus.

V. Išvada

187. Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, siūlau Teisingumo Teismui taip atsakyti į *Juzgado de lo Mercantil n.º 17 de Madrid* (Madrido komercinių bylų teismas Nr. 17, Ispanija) pateiktus prejudicinius klausimus:

1. SESV 101 ir 102 straipsniai turi būti aiškinami taip, kad pagal juos Tarptautinės futbolo asociacijų federacijos (FIFA) įstatų 22 ir 71–73 straipsniai ir Europos futbolo asociacijų sąjungos (UEFA) įstatų 49 ir 51 straipsniai, kuriuose numatyta, kad naujų paneuropinių futbolo klubų varžybų įsteigimui taikoma išankstinio leidimo sistema, nedraudžiami tiek, kiek, atsižvelgiant į numatomų varžybų savybes, šios sistemos ribojamasis poveikis yra neatsiejamas nuo UEFA ir FIFA siekiamų teisėtų tikslų, susijusių su sporto specifika, ir yra jiems proporcingas.

⁹¹ Žr. 2002 m. sausio 22 d. Sprendimą *Littlewoods Retail Ltd ir kt.* (C-390/99, EU:C:2002:34).

⁹² 2019 m. birželio 13 d. Sprendimas *TopFit ir Biffi* (C-22/18, EU:C:2019:497, 60 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

⁹³ 2019 m. birželio 13 d. Sprendimas *TopFit ir Biffi* (C-22/18, EU:C:2019:497, 65 punktas).

⁹⁴ 2019 m. birželio 13 d. Sprendimas *TopFit ir Biffi* (C-22/18, EU:C:2019:497, 66 punktas).

2. SESV 101 ir 102 straipsniai turi būti aiškinami taip, kad pagal juos nedraudžiama FIFA, UEFA, joms priklausančioms federacijoms ar jų nacionalinėms lygoms grasinti taikyti sankcijas šioms federacijoms priklausantiems klubams, jeigu šie dalyvauja naujų visos Europos klubinio futbolo varžybų sukūrimo projekte, galinčiame pakenkti šių federacijų, kurių nariai jie yra, teisėtai siekiamiems tikslams. Nepaisant to, žaidėjams, kurie nedalyvavo atitinkamame projekte, taikomos pašalinimo sankcijos yra neproporcingos, ypač kalbant apie žaidėjų pašalinimą iš nacionalinių rinktinių.
3. SESV 101 ir 102 straipsniai turi būti aiškinami taip, kad pagal juos FIFA įstatų 67 ir 68 straipsniai nedraudžiami tiek, kiek apribojimai, taikomi išimtinai prekybai su FIFA ir UEFA organizuojamomis varžybomis susijusiomis teisėmis, yra neatsiejami nuo teisėtų tikslų, susijusių su specifiniu sporto pobūdžiu, ir yra jiems proporcingi. Be to, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi išnagrinėti, ar nagrinėjamiems straipsniams gali būti taikoma SESV 101 straipsnio 3 dalyje numatyta išimtis, ar esama objektyvaus tokio elgesio pateisinimo, kaip jis suprantamas pagal SESV 102 straipsnį.
4. SESV 45, 49, 56 ir 63 straipsniai turi būti aiškinami taip, kad pagal juos FIFA įstatų 22 ir 71–73 straipsniai bei UEFA įstatų 49 ir 51 straipsniai, kuriuose numatyta, kad naujų visos Europos klubinio futbolo varžybų sukūrimui taikoma išankstinio leidimo sistema, nedraudžiami tiek, kiek, atsižvelgiant į planuojamų varžybų ypatumus, šis reikalavimas tokiu atveju yra tinkamas ir būtinas.